

MARIBOR

Posamezne številke: Navadne Din —50, ob nedeljah Din 1.—

Posamezne številke: Navadne Din —50, ob nedeljah Din 1.—

Leto: III. Maribor, nedelja 16. aprila 1922. Številka: 68.

Genovska konferenca.

Desetletno premirje v srednji Evropi. — Potne in carinske olajšave. — Albanija odklonjena. — Francija in razbrožitev Ruski problem.

DKU Genova, 14. aprila. „Tribuna“ poroča: Včeraj so se vršila posvetovanja zastopnikov male antante o predlogu Lloyd Georja glede desetletne garancije za popolno premirje. Mala antanta je sprejela gredlog pod sledečimi pogoji: 1. realne garancije s strani vesil, da bodo nastopile proti vsakomur, ki bi prelomil premirje. 2. spoštovanje obstoječih pogodb.

DKU Genova, 14. aprila. Pododbor gospodarske komisije je danes razpravljal o potnih in carinskih olajšavah, proti čemur je ugovarjalo več držav, med drugimi tudi Nemčija in Rumunija.

DKU Rim, 14. aprila. Odboslanstvo albanske vlade je dospelo v Genovo ter zahtevalo dopustitev k udeležbi konference, čemur pa se ni ugodilo.

DKU Pariz, 14. apr. „Cablogram“ poroča, da je dospela včeraj brzjavka, v kateri pravi Barthou, da se vprašanje razorožitve na konferenci vsak trenutek lahko sproži ter prosi za navodila, kako naj v tem slučaju postopa. Poiacaré je takoj sklical ministrski svet, na katerem se je po burnem debatiranju sklenilo, da mora francoska delegacija v tem slučaju biti skrajno oprezna, vendar pa ne sme prelomiti zveze. Ta sklep je našel v političnih krogih vsestransko odobravanje.

DKU Pariz, 14. aprila. Po so-

Ruska gospodarska spomenica.

DKU Genova, 14. aprila. V ruski spomenici se navaja reforma, s katero se bi pravno stanje v sovjetski Rusiji zblížalo onemu zapadnih držav: 1. Lastnina tujih koncesij se zaščiti s posebnim zakonom. 2. Nacionalizacija ruskih industrijskih podjetij se je dokončala že leta 1920. Zadolgi dekret je datiran z dne 20. novembra 1920. Vzdržala pa je nacionalizacijo samo v podjetjih, ki so državi neobhodno potrebni. Ostelim pa se je ali dovolila gospodarska avtonomija, ali pa so se prepustila prejšnjim ali novim privatnim lastnikom. Rok teh pogodb je zelo različen ter se more razveljaviti samo sodnijskim potem. V trgovini in obrti pa se je uvedla delovna svoboda. 4. Za trgovino so veljavne enake določbe. 5. Ker je plačilna vrednost papirnatega rublja vedno bolj padala, se je dovolilo sklepanje trgovskih pogodb v zlatu in prosta cirkulacija zlata. 6. V svrhu zaščite novih lastnikov trgovskih podjetij se je lokalnim oblastem odvzela pravica zaplenbe. 7. Prvi del novega civilnega zakonika o pravici pogodb je zakonodajna avtoriteta že ratificirala. Novi

Lenin za smrtne kazni socialnim revolucionarjem.

DKU Moskva, 14. aprila (Brezlično). Lenin kritizira v „Pravdi“ pogoje, katere so sprejeli sovjetski delegati povodom konference treh internacijonal, da se namreč ne izvrši smrtne kazni proti 47 socialnim revolucionarjem in da bodo zastopniki vseh treh internacijonal prisostvovali omejenemu procesu. Ali bi vprašuje Lenin, Anglija ali katera druga država pristala na to, da bi zastopniki vseh internacijonal prisostvovali procesu proti irskim ali južnoafriškim delavcem? Ali bi se katera druga država obvezala že vnaprej, da ne bo obsodi-

glasnih poročilih listov bo genovska konferenca šele po rešitvi ruskega vprašanja prešla na vprašanje obvezne konvencije za vzdrževanje miru. To sprejemo prvotnega programa so povzročili ugovori srednjeevropskih držav, da naj poda Rusija naprej garancije za svojo dobro voljo, kar je Lloyd George vpošteval.

DKU Genova, 14. aprila. Politični del ruske spomenice, ki se z napetostjo pričakuje, še z ozirom na to, ali je incident pri prvi seji smatrali za resen ali ne, ni bil predložen. Z ruske strani se zagotavlja, da še sploh ni določen dan, ko se bo predložil. Spomenico bo prečital Čičerin v seji politične komisije, kar pa se ne bo zgodilo pred torkom prihodnjega tedna.

DKU Praga, 14. aprila. „Prager Abendzeitung“ poroča, da je ugotovljeno, da Rusi ne bodo zahtevali od Nemčije odškodnine.

Danes je predložila ruska delegacija obsežen memorandum, ki razpravlja o osebnih in zasebnih pravicah v sovjetski Rusiji.

DKU Genova, 14. aprila. Zvezni kancelar dr. Schober in trgovinski minister Grünberger sta se danes poslovila od italijanskega ministrskega predsednika de Facte in zunanjega ministra Schanzeja ter sta odpotovala na Dunaj.

zakonik temelji na splošno priznanih principih zapadne zakonodaje. Pogodbe se zahtevajo tako od državnih oblasti, kakor od zasebnikov. Tudi trgovinski zakon se že pripravlja. 8. Z dekretom veleruskega izvršilnega odbora z dne 4. oktobra 1921. so se osnovala državna banka. 9. Dedna pravica je sicer ukinjena izvemši mala premoženja do 10.000 rubljev vrednosti iz l. 1918. vendar pa veljajo sledeče izjeme: Zahtevam tretje osebe se ugoti na prvem mestu. Za tujece velja personalni statut. Zapruckina se obravnava konzularnim in diplomatskim potom. 10. Pravice carjev so se morale ukiniti. Sovjetom nasproti je po notranji in zunanji vojni stala nasproti organizirana roparska tolpa, ki je zadrževala ves promet. V nekaterih pokrajinah se je menjalo v zadnjih treh letih 15 vlad, ki so izkorenile vse v svoje namene. Kljub temu pa se je posrečilo v kratkem času vzpostaviti upravni in justični aparat. Spomenica navaja končno, da je uvedena zopet popolna svoboda dela in bivanja. Kazni izrekaajo samo redna sodišča.

la na smrt svojih političnih nasprotnikov! Mi smo s sprejetjem teh pogojev dali buržoaziji dve koncesiji, ne da bi dobili za nje protiuslug. Radek in Buharin nista postopala pravilno. Iz tega seveda ne sledi, da je treba raztrgati od njiju podpisano privoljenje. Vendar pa lahko sklepamo, da so buržoaski diplomati v tem oziru brihtnejši in se bo treba v bodočnosti učiti iz tega vzgleda. (Lenin je zopet enkrat pokazal, da mu je le do golega nacilja in nič več. On tirja smrt strankarskih nasprotnikov - socialistov. To je komunistična svoboda in nova etika. Op. ur.)

ških lobanj, dva milijona človeških lobanj, ljudje božji!

Ze četrta pomlad nam zaljša in kiti svobodno jugoslovensko grudo, a v naši družbi je malo pomladanskega razpoloženja, malo volje do stvarjanja in dela. Zadovoljni nismo! S čem nismo zadovoljni? Z javnimi razmerami, z vlado, s politiko, z gospodarstvom, davki itd. Nič ni veseljšega, kakor če smo nezadovoljni. Zadovoljstvo je mrtvilo, lenoba, lastnost sitih in duševno praznih ljudi. Nezadovoljstvo pa pomeni voljo do dela, presnavljanja, preoblikovanja, stvarjanja novih ali popolnejših vrednot: blagor narodu, ki ni zadovoljen s tem, kar mu je dala pretoklost, ki išče lepšo, srečnejšo prihodnost! Ali pa je res pri nas to o nezadovoljstvo? Smo li res vsi voljni, da se spustimo v borbo, odločno in krepko borbo za to, kar hočemo in po čemur težimo? In če ni tako, ali vemo, kaj hočemo? Ali poznamo pota in sredstva, da bomo dosegli to, kar hočemo? Kajti kmet, ki hoče posejati žito, mora poznati njivo in seme. Ali poznamo mi, nezadovoljni, svojo domovino in njene potrebe, njene naloge in njene vodilne ideje? Če jo poznamo, tedaj nam ne sme biti težko iti na polje in zalivati semena dobrih, plemenitih idej z lastnim trudom, lastnim znojem! Seme mora vzklti in roditi sadove — naše delo mora doseči cilje, ki so zdravi in sposobni za življenje.

To, da se stiskamo okoli hladnih ognjišč in gledamo skozi umazane šipe na torišča boja in zmage, tja, kjer se lomi konje za velike ideje in krešejo sablje za politične in socialne reforme, to je le dokaz, da ni v nas dovolj zdrave bojevitosti in da nimamo pred sabo jasnih, krepko začrtanih ciljev. In vse, s čimer v domačih zapuščinih izražamo svoje nezadovoljstvo, je obložba nas samih, obložba, ki jo izreka logika življenja nad slabimi in nedozorelimi, plašljivimi ljudmi. Borbe nam je treba, odločne a moške, častne, kavalirske borbe za ideje, za reforme, za neprestano izboljševanje in očiščevanje naših mizerijoznih razmer, našega nezdravega, zadržljivega ozračja. Vse zlo izhaja iz naše pasivnosti nasproti zlu, je dejal veliki Masaryk. Če bi dobri ljudje ne bili pasivni nasproti zlu; ako bi se neprestano borili za dobro, za to, kar preveča njihovo notranjost — bi obrnili tudi druge na prava pota. In če bi mi vsi — ne glede na razlike v nazorih in osnovnih idejah, s katerimi promatramo in presojujemo sebe in svet — ne gledali pasivno na zlo, ampak bi se vrgli v krepko borbo za dobro, tedaj bi morala čez noč izginiti miselnja in dejanska korupcija v javnem življenju; čez noč bi strankarsko-politična, razredna in plemenska borba postala zdravejša; nasprotniki bi se srečovali pri delu za skupno dobro in naša domovina bi šla veliki in lepi bodočnosti nasproti.

Kristus ni bil indiferenten nasproti zlu, ni se oziral na farizeje in pisnauke, ne se bal židovskih in rimskih veljakov, ni kapitaliral pred takratnim javnim mnenjem. Ni bil slabši temveč odkoten bojevnik za ideje. Polje se ne preorje s samo besedo, temveč z ostrim plugom in žuljevo roko. Ali ni smešno, če smo nezadovoljni, da nam njiva rodi slabo, ne vemo pa, kako bi si izboljšali zemljo, seme in plug?

Idej nam je treba, jasnih idej, ki gredo naravnost in orjejo kakor plug. Država je zdrava, da ji ni enake — bodimo le orači in bojevniki!

Me pozabite naročnin!

P. Medved:

Gospodarski pomen Maribora v Jugoslaviji.

»Kaj z vami bo, mejniki štirje, Celovec, Maribor, Gorica, Trst?«

Tako se je svojčas vprašal Oton Zupančič, ko usoda Maribora še ni bila določena. Sedaj ležijo kocke na zeleni mizi, mejni koli so postavljeni severno Maribora, Maribor je dodeljen Jugoslaviji in sedaj bi se pravzaprav zopet morali vprašati, kakšna bo v bodočnosti usoda njegova, ali mu bo v srečo, da je jugoslovanski.

Kaj pa imenujemo srečo kakega kraja, kakega mesta? Ali pomeni njegovo srečo sreča posameznih prebivalcev njegovih, ki tvorijo skupaj kraj ali mesto? Ne! Njegovo usodo tvori tisoč in tisoč dejstev, okolnosti in malenkosti, ki po medsebojnem vplivu pevsročijo procvit kraja ali njegov propad, bodisi da druga drugo podkrepilajo, bodisi da se izpodbijajo med seboj. Kratkotrajno: za srečo kakega kraja morajo biti dani predpogoji, da se more kraj gospodarsko razvijati in napredovati in da izključen zastanek ali pa celo nazadovanje gospodarskega življenja v kraju. In v sreči kraja ali mesta leži tudi njegov pomen. Na stavljeno vprašanje si bomo tedaj najlažje odgovorili, ako premostrimo gospodarski pomen Maribora.

Da se bo Maribor gospodarski razvijal, v to mu mnogo pripomaga že njegova naravna lega. Maribor leži na točki, kjer stopi Drava eiz svoj ozke soteske na široko Dravsko polje; na točki, kamor segajo južno-zapadni obronki Slovenskih gor, iz katerih pa vodijo vsa prometna pota v Maribor in se koncentrirajo v njem ter se združijo z dovoznimi poti z Dravskega polja; na točki, kjer se križa podolžna smer južne železnice (Trst-Dunaj) z njeno prečno smerjo (Tirolska-Budimpešta), končno na točki, ki je najpripravnejša, da se v njej osredotoči ves obsejni gospodarski živelj in promet. Te štiri vidike je treba premostriti, da spoznamo gospodarski položaj Maribora.

1. Maribor leži tam, kjer stoji Drava iz svoje ozke soteske. Bogastvo te ozke soteske obstoji v lesnih zakladih Pohorja in Kozjaka. Ali soteska sama ne nudi dovolj predpogojev, pod čimer je razumeti zlasti prometne težkoče in končno tudi pripravnega teritorija, da bi na kakem mestu nastalo tržišče za les z velikimi skladišči. Naravno je tedaj, da si lesna trgovina poišče primerno mesto za to in to najprimernejše mesto je Maribor. Dokaz za to imamo v neštetihi malih in velikih lesnih trgovskih podjetjih, ki so nastala v Mariboru po prevratu. (Mimogrede: Iz tega vidika tudi ne moremo dovolj preценiti vrednost tkzv. koroške železnice za Maribor). Jako važna prometna pot — ob enem najcenejša — pa je Drava, ne le za dovoz lesa na tržišče v Maribor, nego tudi za izvoz iz njega. —

Radivoj Rehar:

Neznani prijatelj.

(K premijeri v našem gledališču).

Izmed angleških pisateljev je nam Slovencom gotovo najmanj znan Jerome K. Jerome. Pred leti so mi nekoč prišle čisto po naključju v roke njegove novele »Pisane šķice« (Sketches in lavender), s katerimi sem se naravnost opajal. Predvsem me je navdušila gladkoča njegovega stila in obilica dobrih domislic. Sedaj pa uprizarja naše gledališče njegovo originalno legendo »The Pasting of the Third Floor Back«, kar bi se pravilno predstavljeno moralo glasiti slovensko »Tujec iz zadnje sobe v tretjem nadstropju«. — »Neznani prijatelj«, kakor so to delo pač krstili v slovenščini, je legenda današnjega dne s prologom, igro in epilogo.

Legenda se vrši v londonskem predmestju Bloomsburg v tujske mpanziju-gospo Sharpe. Pozorišče ostane enako v prologu, igri in v epilogu, le osebe se spreminjajo in to ne le na zunanaj, ampak tudi naznoter. Lastnica panziona, gospa Sharpe, je sleparica z vsemi slabimi stranmi gostilničarke svoje vrste. In njeni družbi in njenemu slovesu podobni so tudi vsi njeni gosti, umazana služkinja Stazija, nališpana koketa miss Kite, furiozna mrs.

Utegnil pa bi kdo ugovarjati, češ, da bi Maribor tvoril tudi kot avstrijsko mesto tržišče za les. Pritrjujem, ker je to, kakor prej izvajano, naravno; vendar nikoli v taki meri kakor v Jugoslaviji, ker ima Avstrija sama dovolj lesa. Sicer pa je treba s sedanjo razmahnjeno lesno trgovino v Mariboru primerjati le ono pred vojno in takoj bomo izprevideli, da ima višji pomen v lesni trgovini Maribor v naši državi.

2. Maribor je gospodarski center za Slov. gorice. Glavni produkt, ki ga proizvajajo Slov. gorice, je vino. Neovrgljivo dejstvo je, da Slov. gorice gravitirajo gospodarsko v Maribor; le majhen del njih nagiba k Ptujju. Ali tudi ta ima svoje naravno tržišče v Mariboru, ker Maribor tvori gospodarsko vzhodno točko tudi za Ptuj. Poleg vina je produkt Slov. goric tudi žlahtno namizno sadje, katero eksportirajo leto za letom na tisoče meterskih stotov. In vse to gre čez Maribor. Da se je, kar se tiče vina in sadja, gospodarski obrat po prevratu napram predvojni dobi izdatno zvišal, zato tako očitnih dokazov kakor v lesni trgovini nimamo. Vendar bi se pokazal procentuelni narastek prav gotovo leto za letom, če bi nam bile na razpolago številke. Sicer pa bodi tukaj omenjeno, da je danes število tvrdk, ki se bavijo s trgovino deželskih pridelkov precej večje, nego je bilo pred vojno; dokaz, da gre tudi tozadevno Maribor v Jugoslaviji lepši bodočnosti naproti nego jo je imel pričakovati v avstro-ogrski monarhiji ali bi jo imel pričakovati v ostriženi Avstriji (Dolnje avstr. vina so znana, ravnotako vzhodnoštajersko in burgenlandsko sadje!) — Nadalje je tu omeniti izvoz jaje in kuretine (kopunov, ki uživajo sloves!) iz Slov. goric in z Dravskega polja. Vse to gre preko Maribora. In končno sodi v to skupino tudi »špeharska obrt«, že starodavna. Tu bi utegnili kdo povdariti večji pomen Maribora v Avstriji. Morda; ali temu naproti postavimo razmerje naše valute napram avstrijski valuti in vprašajmo špeharja, ali raje preda na — naglašam — mariborskem sejmu kg slanine za 80 jugoslovanskih kron ali mark 2000 avstr. kron; kak bo odgovor, o tem menda ni dvoma!

3. Maribor je križišče vzdolžne smeri južne železnice z njeno prečno. Res je, da južna železnica proti vzhodu odcepi od Pragerskega, vendar pomeni to dejstvo izgubo, ki je minimalna, skoro enaka ničli. Res je dalje, da je prevzela velik del transportov med Trstom in Dunajem ter Češko turska železnica (preko Jesenice), oz. med njima ter Italijo zveza preko Pontablja-Trižiča-Beljaka. To je velika izguba za Maribor. Vendar vprašam: Ali je to izgubo povzročila Jugoslavija? Ali bi onih dveh zvez ne bilo, če bi bil Maribor avstrijski? Spuščati se v natančnejše razlavljanje o pomenu prometnih križišč — bi se reklo nositi vodo v morje. Kdor ima le količkaj trgovske-

Tompkins, domišljava gos mrs. Percival de Hooley, gostobeseden pohajač Tompkins, domišljava gos mrs. Percipohoten stavec Joey Knight, slabič Christopher Penny, malopridnež, žid Jake Samuels in topec Harry Larkcom. To je pravo gnezdo izgrešenih in propadlih eksistenc, živečih od neprestanih sleparij, tatvin in drugih nemoralnih poslov. Jerome nam v prologu-pokaže vsakega posebej in vse skupaj, tako da stoji pred nami vsak dovršen, tak kakršnen je v resnici. Njihovi značajji so orisani naravnost virtuzozno.

V panziju pa je še ena soba, ki ni oddana. To je zadnja soba v tretjem nadstropju. Mrs. Sharpe je anonisrala še v časopisju, priporočala jo je ustmeno, toda oddati je vendar ni mogla. Ko vsi poizkusi, najti najemnika za to sobo, ostanejo brezuspešni, šine služkinji Staziji v glavo dobra misel, obesi ti zunaj na vrata listek »Odda se soba«. To misel izrazi tudi gospodinji mrs. Sharpe, toda ta se s tem ne strinja. Taka reklama bi mogla kompromitirati »dobro ime« njenega panziona. — Stazija pa ne opusti te dobre misli, skrivoma obesi listek na vrata in čaka. Ne dolgo. Kmalu zabrni zvonček. Popotnik, ki je šel mimo, je bil opazil listek ter pozvonil. Stazija mu hiti odpirat, toda že pri prvem pogledu tega čudnega novega gosta se zmede vsa nje

ga talenta ali vsaj instinkta, to brez nadaljnega pomišljanja uvidi. Ali ko hočemo omeniti le malenkost, ki pa naraste letno v milijone, vzamimo na pr. dejstvo, da morajo potniki mnogokrat v križiščih prenočiti, ker nimajo direktnih železniških zvez. In s smotreno železniško politiko se da tu doseči neizmerno mnogo. Sicer pa si dovolimo enkrat malo primerjati z velikim, na pr. Maribor z Amiensom ali Lyonom; kdor pozna trgovsko geografijo, ve, kaj pomenijo ta mesta za Francijo. In če s priprosto proporejsko enačbo nastopimo pot od imenovanih mest zopet nazaj v Maribor, bomo spoznali, kaj pomeni Maribor kot prometno križišče.

4. Maribor je mejna postaja, ne v najožjem smislu te besede, nego v tem smislu, da je tu koncentrirano vse delo katero vršijo državne oblasti, zlasti njihove finanjske ekspoziture na mejah. Trgovski in razni drugi opravki, ki sovisijo z gospodarskim življenjem, so bili z državno mejo postavljeni na mariborsko terišče in pomenijo za Maribor mogočen vir dohodkov, nov impulz za razne panoge gospodarstva sploh. Ali bi Maribor v Avstriji bil tudi obsejna postaja? Morda; in tedaj bi to kot argument za trditve, da je pripadnost k Jugoslaviji za Maribor sreča, odpadlo. Vendar je tudi k temu staviti vprašanje; kajti če bi se avstrijske želje bile izpolnile in bi šla meja od Pohorja čez Boč na Sotlo, kdo ve, ali bi današnje vloge Lipnice ne imelo Pragersko ali Slov. Bistrica?

To tedaj bi bila dejstva, ki dajejo Mariboru že radi njegove naravne lege ogromen in še nedogleden gospodarski pomen. In da je ta pomen od prevrata že silno narasel in da bo rasel še naprej ter da je Maribor pravzaprav napravil še le prve poskuse korakov navzgor, dokazujejo nekatera dejstva, ki jih ne smemo prezreti. Pred prevratom je Maribor imel 2 banki, danes jih šteje 9; o specializaciji po resorih pri že prej obstoječih denarnih zavodih (n. pr. pri mestni hranilnici kreditni zavod) niti ne govorim. Nadalje me potrjujejo v mojih izvajanjih ustanovitve raznih špedicijskih in transportnih družb, da omenim na pr. le »Balkan«, »Orient«, o katerih nekdanj še Maribor niti sanjal ni. To so pojavi, ki dovoljujejo obsežne perspektive v bodočnosti.

Pa tudi sicer v Mariboru opazamo že polno nastavkov, ki se bodo razvijali v mogočne korenine za velikansko gospodarsko-življensko drevo. Kot take smatram početke ključne industrije, katere v Mariboru prej ni bilo. Navedem kot primer milarno Zlatorog; tvornica žarnic za električno luč, katere je na Koroški cesti; tvornico blaga v nekdanjem Križevem dvoru na desnem bregu Drave. Dalo bi se navesti še gotovo več primerov, če bi se ogledali natančneje po Mariboru. Zlasti ena panoga industrije se bo morda če bodo dalekovidni ljudje prišli iz današnjih skrbi za najnujnejše potrebe k sapi, razvila v Mariboru; s tem si

na notranjost. Njegov pogled je tako čuden, tako očarljiv.

Z novim gostom, ki se našel v zadnji sobi v tretjem nadstropju pride v zanikarni panziju mrs. Sharpe novo življenje. Pod čudodelnim pogledom neznanca se spreminjajo eden za drugim: služkinja Stazija, lastnica mrs. Sharpe in njeni gosti. Čuden je ta neznanec. Vsem se zdi, da so ga nekoč videli, da je bil nekoč njihov prijatelj, toda nihče se ne spominja kdaj in kje bi to bilo. Neprijeten jim je, najraje bi videli, da bi takoj zopet izginil odkoder je prišel, toda ko mu hočejo to svoje občutje pokazati, jim zamre beseda na jeziku še neizgovorjena. Ako bi jih grajal, kazal jim njihove slabosti, bi se obrnili od njega vstran in bi šli, toda on jih ne graja, on hvali le vse ono dobro kar je v njih, čeprav zalожeno in pridrušeno z mavlako slabega. In to poveljevanje njihove boljše nravi jih tako osupne, tako zbega, da se prično sami grajati, izpovedovati vseh slabih lastnosti, pregreškov in grehov. Samospoznanje pa vodi k poboljšanju! In vsa ta pestra družba mrs. Sharpe gre sama vase, dvigne na površje vse svoje najboljše, postane spodobna, poštena čista. Razdružljivost, škodoželjnost, visokost, vse izgine samo od sebe, mesto tega pa se pojavijo ljubazni, spoštovanje, uslužnost, požrtvovalnost.

dovoljujem v prepričanju, da se mora Jugoslavija v doglednem času na tem polju osamosvojiti, sicer bi odvisnost od tujih držav utegnila v slučaju vojne za njo postati usodepolna, sicer na prvi pogled precej fantastično gesto, ki bo pa postala lažje razumljiva, ako se ji približamo bolj; menim namreč industrijo železniškega materijala, bodisi že lokomotiv, bodisi vozov in drugih železniških potrebščin. Maribor smatram kot pripravna tla za to industrijo, ker ima v vsej Jugoslaviji menda največ v tej stroki kvalificiranega delavstva in je tedaj tudi danih najmanj 50% predpogojev za nabrazbo tozadevnega delavskega naraščanja. Res je, da železnice v Mariboru ni in da bi se to kak kraj v Bosni ob železnih kolih (Zenica, Tuzla, Vareš) zdel bolj pripraven. Ali tam obstoji zapreka za skrajšan uspešen razvoj tozadevne industrije, to je bosanska ozkotorina železnica.

S tem je podan samo eden razgled v bodočnost Maribora. V vseh teh izvajanjih pa še ni bilo govora o Felski elektrarni. Ta naprava pa dovoljuje še neizmerno mnogo projektov, ki se bodo dali izvesti takoj, ko se bomo enkrat popolnoma osvobodili negaviciarske denarne politike in bomo spoznali, da je bolje, če nese denar vsaj 6 do 8% obresti kot industrijalna delnica nego 4% kot posojilnična vloga.

Končno ne pozabimo, da obeta postati Maribor sedež oblasti z obširnim teritorijem, ki gospodarsko doslej več ali manj ni gravitiral v Maribor. Z osredotočenjem političnega in upravnega življenja v Mariboru se mu bo njegovo gospodarsko območje razširilo. Podčrtati je pri tej pridobitvi predvsem Prekmurje, kar pomeni najmanj toliko, kakor vse slovensko ozemlje bivše Štajerske severovzhodno od Maribora, namreč Slov. gorice in tkzv. Prlekije z mejami na gričih okoli Jezuzalema pri Ljutomeru (tako da južnih pobočij ne štejemo več zraven).

Roko v roki z rastjo industrije in trgovine na veliko bo šla tudi, ker bo morala, stavbena podjetnost. Življenske potrebščine nameščencev v velikih obratih — in med te štejemo tudi aparatne oblasti uprave — jo bodo zahtevale; ravnotako paporaste s temi tudi mala trgovina in mala obrt, ki bo — po svojih močeh — tudi dvigala gospodarsko moč in s tem gospodarski pomen Maribora. In smelo lahko pristavimo, če upoštevamo, da je Avstrija gospodarsko pretežno industrijalna država: v izdatni meri samo jugoslovanskega Maribora.

Ljudska knjižnica Narodni dom, I. nadstr.

posluje ob nedeljah od 1/3.10.—1/2.11. ure
in ob četrtkih od 1/3.19.—1/2.20. ure
Mladinski oddelek ob sobotah od 18. do 19. ure.

skromnost. V epilogu vidimo to družbo že čisto izpremenjeno, očiščeno, ozdravljeno. Mrs. Sharpe ne odira več svojih gostov; Stazija je snažna; miss Kite se več ne šminka in več ne koketira; mrs. Tompkins ljubi svojega moža, nič več ni zadirčna, sama posebljena do brotljivost jo je; mrs. Hooley je čisto drugačna, njena obleka je preprosta, njena aristokratska napihjenost je izginila; brezposelni Tompkins je postal trgovski potnik, Vivian ljubi Pennyja, ki je zopet našel samega sebe in vzvišeno nalogo svoje slikarske umetnosti; stari Knight je postal umetniški mecen; Samuels ni več sleparski žid, vse njegovo stremljenje je v tem, da ne bi delal nečasti svojemu plemenu; Larkcom je postal koncertni pevec, ki ne išče v umetnosti le zaslužka, ampak se zadovolji tudi s tem, da s svojim petjem dviga obtežene duše v jasno nadzemske višave. Neznani prijatelj, tujec iz zadnje sobe v tretjem nadstropju, je izvršil svojo nalogo, zato odhaja, tih, kakor je prišel.

Kdo je ta neznani prijatelj, tujec iz zadnje sobe v tretjem nadstropju? Njegovoga imena ne izvemo nikjer in tudi on sam nam ga ne pove. Le enkrat samkrat, ko govori v igri s Samuelom, s pogledom zatopljenim v davno preteklost, pravi: »Nešteti najplemenitejši ljudje, katere sem poznal, ljudje, kate-

Kulturno delo v demokratski stranki.

(Referat g. dr. Avg. Reismanja na mariborskem zboru zaupnikov JDS dne 9. aprila 1922.)

Gospoda, naš kulturni program poznate in gotovo tudi vsak pesimist v naši stranki pripozna, da smo na kulturnem polju, zvesti svojemu programu, tudi vedno intenzivno delali in dosegli lepe uspehe. Kulturno življenje se je v naši državi sploh v večini panog naravnost skokoma razmahnilo, posebno v šolstvu, ki nam bo pa še-le čez par let v delu nove generacije pokazalo prave sadove, ki nam jih je omogočila svobodna država.

Kulturna kriza.

Naš kulturni napredek žal se-ve ni povsod tako razveseljiv. Razne kulturne institucije se mnogokje še bore za svoj obstanek, kot bi ne bile življenja zmožne. Za boljše umetniške koncerte je treba na našo sramoto cirkuške reklame, če hočemo vsaj za silo napolniti dvorane, gledališča vegetirajo kljub državni podpori, javna predavanja obiskuje le par ljudi, umetniške razstave bodo polagoma nemogoče, ljudsko knjižništvo, še pred par leti tako razvito in popularno, se ne more vzdrževati, književni trg je vedno bolj prazen, kulturni delavci kot da so se poskrili in vsa takozvana inteligenca, zlasti akademična, stoji prekrižanih rok ob strani, domača literatura nam ne prinaša ničesar novega, nobenih izrazitejših umetniških potenc.

Nbroj vzrokov te kulturne krize bi lahko našli; eden glavnih pa je poleg draginje in pogojnega materializma tudi ta, da smo Slovenci že od nekdaj preveč politični in mnogo premalo kulturni narod. Narobe je na primer pri Čehih. In le tega vprašanja se hočem dotakniti danes na tem političnem zborovanju.

Kultura in politika.

Preveč politike, premalo kulture! In od tod poleg dandanes vsled težkih življenjskih pogojev gotovo upravičene socialne nezadovoljnosti tista kričava brezglavost, idejna praznота one javnosti, ki nam čez noč dan na dan ustvarja nove stranke in s tem onemogoča vsako smotreno pozitivno delo, da bi se moglo stvarno in premišljeno delati za gospodarsko sanacijo in s tem za odpravo socialne nezadovoljnosti.

Dr. Ilesič je izdal že leta 1908 krasno razmišljanje o kulturi in politiki, katero bi priporočal v študij politikujoči javnosti. Ilesič pravi tam pravilno, da je kultura obdelano žitno polje in vitanograd, sadni vrt je obdelana duša, razvit intelekt, disciplina volje; kultura je oranje in sejanje, kltije in setev.

Zato je treba narodu, zlasti pa našemu, komaj osvobojenemu, predvsem kulture, ne pa toliko politike, ker bi sicer začeli graditi svoja domačija pri

se sem ljubil — so bili Judje. Oni so veliko ljudstvo, ljudstvo bogato velikih imen. Ljudje, katere je poznal in ljubil v davni preteklosti so bili Judje! Torej je tudi on sam sin Judov — Kristus. Neznani prijatelj, ki pride nepričakovano v panziron mrs. Sharpe, je Kristus, in zato je to Jeromeovo delo legenda. Toda ta Jeromeov Kristus ni vsiljiv, ni nenaraven, ta Kristus je le človek, ki združuje v sebi vse dobro, ta Kristus je le personificirana boljša stran človeškega bistva, ki je položena v vsako človeško dušo, katero pa v polju v vsakdanjem boju ki ne izbira sredstev, zamore in nadvlada slabša stran. — Veliki Dostojevskij je nekega napisal, da je vsak človek v svojem bistvu dober in da ga le življenje izkvari. Jerome je osnoval svojega »Neznanega prijatelja« na istem principu, žel pa je še dalje ter pokazal, da se da dobrota spraviti tudi z življenjem v skladnost, tako da ne škodujeta eden drugemu.

Legenda »Neznanega prijatelja« je ravno ob spominih velikonočnega vstajenja, kakor molitev in povzdigovanje, občutenje in vstajenje v boljše življenje; zato sem prepričan, da bo tudi v marsikaterem izmed mariborskih gledalcev vzbudila globok občutek.

strehi, mesto od temelja. Mi imamo namreč tudi takšne politične stranke, ki na kulturnem polju do danes še niti ganile niso: jasno je, da takšne stranke ne morejo ničesar trajnega ustvariti.

Mi vidimo v političnem delovanju le boj za dobro državo, vseh slojev naroda in nič drugega. Želimo, da narod to uvidi in nam pomaga. To je naša politika. Če bo narod enkrat izobražen, kulturn, ga ne bodo mogli zavajati demagogi z blestečimi ali hujskajočimi frazami, ampak bo našel sam pot v svojo pošteno politično stranko in bo tedaj tudi trdno stal za svojimi, po umnem prevdanku izbranimi voditelji.

Takšne hočemo videti vzgojene svoje strnjene vrste v političnem boju, ki bo potem stal v znamenju kulture, to je duševnega poštenja in srčne plemenitosti. Vsled tega smo najbolj ponosni na svoje številne pristaše v učiteljskih vrstah in na uradništvo, zlasti ono, duševno čilo po deželi, ker so to trajni kulturni delavci in najzaslužnejši državljani, ker orjejo, kot kolonisti v puštinjah, na neobdelani njivi kulture in žrtvujejo čas za oddih izven svojega poklica. Zelo temna stran našega kulturnega življenja pa je žal neumljiva sterilitetnost najvišje, takozvane akademične inteligence. Kdor pozna bližje njeno psihozo, ve, da treba tu najbrž čakati nove, rekeli bi jugoslovanske generacije, ki bo pometla z onimi, ki ne morejo umeti, da nam je treba žrtvovati prosti čas in vso posebno udobnost, če hočemo biti kos pezi današnjih dni.

Strnimo se!

Onim redkim, ki stojijo z dušo in telom za nami pri delu, pa bi zaklical: strnimo se, glejmo z ljubeznijo ven na njive, kjer s toliko ljubeznijo orje in seje naš kmet sredi vstajajoče narave, pa bomo tudi mi sami zmogli to veliko delo: naj oživijo vsa naša kulturna društva, dramatični odri, ožive pa naj zlasti po selih tudi pevski zbori, ker pesem bo najprej ogrela, oplemnila prazne in okrnele duše. Odkrivajmo ljudem široki svet lepote, tajnosti in zagonetk, ki jih odkrivajo knjige, ne pustimo nobene hiše brez naših dobrih časopisov, na katere smo upravičeno ponosni, ker smo jih dvignili tako visoko, da so danes neobhodno potrebne čtivo tudi našim nasprotnikom. Posebno pa stojmo na strani mladini, tudi najmlajšim, ki mora v naprej rasti pred našimi očmi po šolskih urah v naravi, telovadnici in na otroških odrih.

To bodo potem trdni stebri našega javnega življenja, na katere bomo ponosni pred tujino, ker bodo s svojo disciplinirano voljo, bogato dušo, s svojo resnično kulturo dajali tudi politiki pravo smer in vsebino, in naše politično življenje samo bo postalo mogočnejše v svoji notranji sili, ker bomo tudi mi sami rasti v tem harmoničnem delu.

Politične vesti.

* Fašisti hočejo preprečiti evakuacijo tretje cone. Iz Sušaka poročajo, da se bo, kakor izgleda, kmalu izvršila evakuacija tretje cone. Na italijanski strani se opaža živahno gibanje čet. — Sušaski karabinierji so že dobili nalogo, da stoji pripravljene za odhod. — Zamenjali jih bodo vojaki brigade Bergamo, ki bodo kakor izgleda imele nalogo izročiti ozemlje jugoslovenskim četam. Iz zanesljivih virov pa se doznava, da pripravljajo fašisti močno akcijo, s katero nameravajo preprečiti evakuacijo. Reški fašisti so pri nožarskem podjetju »Fabbric« naročili veliko število bodal, a pri tvrdki »Jugo« ravnateljstvo jugoslovenskih uniform, v katero nameravajo preobleči svoje ljudi ter aranžirati tako napad, ki naj bi izgledal, kakor da so ga podvzeli pravi jugoslovenski vojaki. Na ta način upajo inscenirati konflikt med Italijo in Jugoslavijo ter preprečiti evakuacijo tretje cone. Kdo ve, če ne stoji za njihovo nakano sama oficijelna Italija? Nemogoče vsekakor ni.

OENJENE NAROČNIKE prosimo, da poravnajo zaostalo naročnino ker bi bili sicer primorani list ustaviti.
Urava »TABORA«

Dnevna kronika.

— Za Velikonočno številko smo prejeli od prijateljev našega lista toliko lepih prispevkov, da smo jih morali zaradi premalega prostora veliko odložiti. Naj nam to oprostite ter nam ostanejo tudi v bodoče vztrajni delavci. Vsi prispevki pridejo na vrsto.

— Nesrečni čitateljem »Straže«. »Straža« je videla tudi mene na zadnjem shodu demokratske stranke v Mariboru. Imela je halucinacijo; videla je le svoj lastni strah; zakaj mene na shodu, žal, ni bilo. »Straža« pa je obenem tudi vedeja, da je »Matica Slovenska«, ko sem ji bil jaz predsednik, padala »materielno in umstveno«. Kako je bilo z notranjo (»umstveno«) stranjo »Matic« pred vojno, ko sem ji jaz predsedoval, o tem prepuščam sodbo zgodovini, ki bo vse preiskala in premeril in potem sodila. O materielnem stanju »moje Matic« pa dvom ni mogoč; Matica je imela takrat članov, kakor nikoli prej in nikoli poznej; premoženja je bilo toliko, da se je celo Avstriji ljubilo ga zaseči. Zdi se mi, da je takrat bilo življenje v Matici, in ponosen sem na to, da je bila Matica toliko jugoslovanska, da je bila edina kulturna organizacija, ki jo je Avstrija radi jugoslovanstva razpustila. Dal bi priliko »Straži«, da pred sodišče dokaže z računi svojo trditve, kako je takrat Matica materielno propadala, ali ne bom tega storil, prvič zato ne, ker ima vsaj en urednik že halucinacije in je na poti duševne bolezni drugič, ker se je odgovorni urednik zaplankal v trdnjavo imunitete, in tretjič, ker je »Straža« list, ki nima nič ljubezni, pač pa je polna mržnje — tu je treba vzgoje, ne tožbe. — Dr. Fr. Ilesič.

— Iz lastne izkušnje je govoril dr. Novačan, ko je v zadnji številki »Naše Vasi« napisal povodoma smrti novinarja Jelenca sledeči aforizem o slovenskih žurnalistih: »Bil je nadarjen mož, toda ubila ga je žurnalistična robota, kakor se to zgodi vsakemu pisatelju, ki gre samo zavojo kruha v kovačnico časnikarskih bedakov.« Dr. Novačan je bil dober pisatelj, pa se mu je zahotelo po »kovačnici časnikarskih bedakov.« Zato je tudi v listu »Naša Vasa« veliko več budalosti, kakor pa v pripovedni knjigi »Naša vasa«.

— Novačan priznava lastno stranko. Načelstvo Slov. zemljoradniške stranke izjavlja v zadnji številki »Naše vasi«, da so slovenski zemljoradniki popolnoma neodvisni od Saveza zemljoradnika in da bo prvi veliki shod odločil o tem, da li se bomo proglasili za slovensko republikansko stranko tudi oficijelno. Doktor Novačan — slovenski Radič! Emil Stefanović (error in persona) slovenski komunist! Oba pa večerajšnja štreberja po vladnih službah. — Seveda, »vse za ljudstvo — vse po volji ljudstva!« Res, velika je današnja doba: trela su se brda, rodili so miševi...

— Ukinjenje inšpektorata državnih železnic v Ljubljani? Kakor znano, se je dr. Žerjavu po velikem trudu posrečilo doseči v investicijskem programu za prvo notranje posojilo, da se je določil za zgradbo inšpektorata državnih železnic v Ljubljani kredit v znesku 1 milijon dinarjev. Vsled podražnja stavbenega materiala ponudnik ni v stanju izvršiti načrta po proračunu, ki je bil sestavljen pred več kot enim letom ter zahteva 170.000 dinarjev poviška. To pa je dalo ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu, ki je našemu prometu zelo »naklonjeno«, povod, da je začelo rovariti pri prometnem ministertvu v Beogradu ter predlagalo, naj se celi inšpektorat v Ljubljani ukline, uradništvo razdeli po hrvatskih železnicah, proge in obrat pa podredi Zagrebu. Ni treba posebej poudariti, kaj bi pomenilo za naše trgovske in pridobitne kroge ukinjenje inšpektorata v Sloveniji. Zahteva samostojnega inšpektorata je dovolj utemeljen s tem, da ima zagrebška direkcija preveliko število kilometrov in vsled tega ne more obvladati celoga omrežja ter ne posveča prometu v Sloveniji one pažnje, ki je za reden obrat potrebna. Že dosedanja odvisnost od Zagreba je za naše proge zelo kritična, ker ji moramo posojati lokomotive in vagoni, do čim svojih, ki leže že po dve leti v delavnicah, ne popravi. Zagrebško ravnateljstvo na nasprotni strani ustanovi

vitvi železniških delavnic v Ljubljani ter je licitacijo, ki bi se mela že davno vršiti, do sedaj zavlačevalo in izgleda, da bomo zaman čakali na uresničenje naših dolgoletnih želj. Vsled tega je nujno potrebno, da se vse merodajne gospodarske korporacije nujno zavzamejo za osamosvojitve ljubljanskega inšpektorata.

— I. Artilerijska podoficirska šola v Kragujevcu sprejme 100 gojencev iz vojske in meščanstva. Pogoji: državljanstvo SHS, starost 17—21 let, dovršena ljudska šola in po možnosti vsaj 2 razreda srednje šole. Prošnje za sprejem, opremljene s potrebnimi dokumenti je vpsolati najkasneje do 20. septembra komendantu podoficirske šole v Kragujevcu. Natančnejša pojasnila se čobe pri vojnem okrogu v Mariboru.

— Neš živčev za Zader. Medtem, ko vlada v mnogih krajih naše Dalmacije veliko pomikanje živil, so te dni odposlali iz Solina v Zader s parobrodом »Jason« tri vagoni moke, štiri vagoni fižla ter deset volov. Ali bi ne bilo pametneje razdeliti ta živila med naše Dalmatince, zadržke fašiste pa pustiti izstradati?

— III. Vseslovenski obrtni shod v Celju se vrši dne 20. aprila ob 9. uri dopoldan v Narodnem domu. Referati bodo obsegali glavna aktualna gospodarska vprašanja. Politične debate so na shodu izključene. Prijave radi prenočišč in udeležbe je pošiljati gremifalnim pisarni v Celju. Samostojne predloge je prijaviti pisмено do 20. aprila zvezni pisarni v Celju.

— Velike poplave vsled deževja so bile zadnje dni v Orni gori. Cetinje je bilo pod vodo.

— Zanimiva statistika je povodom priprav za elaborat o zidanju novih hiš v Celju izdelal tamošnji stanovniški urad. V Celju je 1485 stanovani in 787 trgoveških lokalov, pisarn in skladišč ter 118 hotelskih sob. Stanovanj je: 273 iz 1 sobe, 287 iz 1 sobe in kuhinje, 310 iz 2 sob in kuhinje, 237 iz 3 sob in kuhinje, 135 iz 4 sob in kuhinje itd., 1 celo iz 13 sob in kuhinje. V Celju je 1233 družin, od teh 153 samcev, ki imajo lastna stanovanja in gospodinjstvo. Zavsem je v Celju (brez vojaštva in tujecev) 6019 oseb. Stanovanj za družino z 1 osebo je 220 odveč, z 2 osebama 57, s 3 osebami 63 odveč, skupaj 340. Primanjkuje pa 12 stanovanj za 4 osebe, 276 za 5 in več, skupaj 288. To kaže, da stanuje mnogo družin v manjših stanovanjih nego jim pritiče. Vsekakor zanimiva statistika. Radovedni smo, kdaj se bo naša »socialistična« mariborska občinska uprava povzpela do tega, da se tako konkretno havi z veličnim socialnim vprašanjem kakor je stanovanjsko, kot se dela to v Celju pod demokratičnim županom!!

— Splošna stavbena zadruga v Ljubljani zgradi tekom letošnjega poletja tramvajsko zvezo med Bosanskim Šamecom in Vukovarom. Električno silo bo dobivala iz reke Bosne in Drine. — Ali bi nam ne moglo zgraditi ta zadruga tudi v Mariboru tramvaja, ki bi bil zelo potreben? Električne sile je v Fal na razpolago dovolj.

— Pretep med fašisti in italijanskimi vojniki v Zadru. V nedeljo je prišlo v Zadru med fašisti in italijanskimi vojniki do pretepa. Vojaki so se smejali fašistom, ko so ti korakali s svojo zastavo v neko okoliško vas, kar je fašiste tako razburilo, da so navalili nanje, ko pa so vojniki pograbili za orožje, so jo fašisti seveda junaško odkurili. Večje nesreče ni bilo.

— Italijani pregnali tudi zadrškega nadškofa. Kakor proti vsem jugoslovenskim škofom v novih italijanskih provincah, tako so fašisti nastopili tudi proti zadrškemu nadškofu Pulišiću. — Zahtevali so, da se odstrani in — papež so je seveda udal, kakor ob priliki pregonjanja tržaškega škofa dr. Karlina. — Pulišić je zapustil Zader in škof mu je dal naslov nadškofa od Česare del Ponto. Za amostolskega administratorja Zadra in okupiranih krajev je mesta nadškofa imenovan škof mons. Borzatti, seveda Italijan. Novi papež je torej pokazal ravno toliko »nepristranosti« napram Jugoslovenom, kakor njegov prednik.

— Zanimiva sleparija. Pred nekaj dnevi je prispela v Solin v Dalmaciji italijanska ladija »Somera«. Nek ladjski natakari je prisel tudi v tamkešnje mostilno Mija Vuka, kjer je

plačal svojo ceho s tisočlirskim bankovcem in sicer po jakto nizkem kurzu. Gostilničar je bil ves vesel, da je tako poceni prišel do 1000 lir ter se takoj drugi dan odpravil v Split v banko, da jih zamenja »dokler kurz ne pade«. V banki pa se je izkazalo, da bankovci italijanski, ampak ruski, Wranglov papir za 1000 rubljev, ki nima seveda nikake vrednosti.

— Novo prometno sredstvo v Pragi. Češkoslovaška prestolnica postaja od dne do dne modernejša. Nedavno so uvedli v Pragi najnovejšo prometno sredstvo, motorne kočije na tri kolesa. Podobno so pravzaprav malemu avtomobilu s tremi kolesi, samo da imajo obliko kočije in je voznja cenejša, kakor pa z avtomobilom.

— Reorganizacija rumunske armade. Vojni minister general Madarescu je izjavil sotrudniku »Lupta«, da namerava izvesti reorganizacijo armade, pri čemur se bo držal trajnega efektivnega staleža 125.000 mož. Svoj načrt bo predložil narodni skupščini v jesenskem zasedanju. Službena doba bo znašala za vse vrste orožja dve leti, izvemši mornarico, za katero predvideva načrt triletno službeno dobo. Z ukinitvjem številnih oddelkov vojnega ministertva, ki so po vojni nepotrebni, upa, da bo izdatke za armado znatno zmanjšal.

— Tekst Kristusove obsodbe. — V dnevi, ko slavi katoliška cerkev smrt Jezusa Kristusa, bo čitatelje gotovo zanimal tekst smrtne obsodbe, ki jo je izrekel Poncej Pilat na Veliki petek. Historik masek de Trogov-Cavaux je ugotovil po neovrženih dokazih besedilo te sodbe, ki se glasi: »Obsodba, izdana od Ponceja Pilata, vladarjevega namestnika v Galileji, s katero se odreja, da mora Jezus iz Nazareta umreti na križu. — Leta 17. carevanja Tiberija, dne 25. marca v svetem mestu Jeruzalemu, ko sta bila Amas in Kajfaž od naroda izvoljena duhovna, a Poncej Pilat namestnik v nižji Galileji in predsednik sodnega dvora, je bil Jezus iz Nazareta obsojen na smrt na križu med dvema razbojnikoma. Velika in znana pričevanja so sledeča: 1. Jezus je bil goljuf, 2. upornik, 3. sovražnik zakonov, 4. izdaje se po krivem za sina živčnega, 5. po krivem se izdaja za kralja Izraelcev, 6. prišel je v svetišče v spremstvu ljudstva, ki je nosilo oltje. Zapove se prvemu centuriju Corneliju, da ga odpelje na kraj, kjer se ima sodba izvršiti. Vsem bogatim in siromašnim osebam se prepoveduje, preprečiti smrt obsojenca. Sodbo so podpisale sledeče priče: Daniel Tobani, Farizej Joannes Zorobašk, Rafael Tobani in Capet, uradnik.« Tekst je vrezan v kovinsko ploščo, ki ima na strani še sledečo opombo: Takšna plošča se je poslala vsakega mu plemenu. Brezdomno so te plošče zelo važne za zgodovinarje, ki se bavijo z življenjem in delovanjem Jezusa Kristusa Nazarena.

— Dnevnik Karla Habsburga. Karl Habsburški je vodil po preobratu natančen dnevnik, ki je sedaj, kakor poroča »Az Ujszag«, na Madžarskem v zanesljivih rokah. Stevilna imozemska podjetja so ponujala ogromne vsote, da bi se jim prepustil v publikacijo, toda Madžari so ponudbo odbili ter čuvajo Karlov dnevnik kot svojo največjo svetinjo.

— Stanovanjska beda na Dunaju postaja vedno hujša. Radi tega je dunajska občina sklenila, da prične takoj po Veliki noči z zgradbo 500 stanovanjskih hiš. Stroški so proračunani na 2595 milijonov a. kron.

Po zasneženih pokrajinah Volge skoraka smrt; z dolgimi koraki stopa in njena žetev je obilnejša kot je bila v vojnih letih. Če bomo gledali nanjo prekrižanih rok — kaj bo rekla o nas zgodovina, kaj si bodo mislili naši otroci, bodoči rodovi? Zapisali nas bodo v zgodovino kot generacijo, kateri je pet vojnih let vtisnilo toliko sebičnosti in okrutnosti, da je lahko mirnega srca prenesla umiranje milijonov svojih bratov in sestra.

NANSEN.

—

Tudi pri nas se zbira za pladajoče v Rusiji. Odpri srce, odpri roko...

JDS.

Seja izvrševalnega odbora demokratske stranke se vrši 23. t. m. ob 10 uri dop. v dvorani ljubljanske kazne. Navzoč bo strankin predsednik Ljuba Davidovič, ki prispe v Ljubljano v soboto 22. t. m. V soboto zvečer je njemu na čast družabni večer.

Demokratski družabni večer mariborske demokratične organizacije se vrši v soboto 6. maja v vseh prostorih Narodnega doma. Na to že danes opozarjamo naše somišljenike in prijatelje. Na večeru predava vsučil. prof. dr. Fr. Ilešič o pomenu Maribora v slovenskem kulturnem in političnem življenju.

Mariborske vesti.

Maribor 15. aprila 1922.

Prihodnja številka »Tabora« izide zaradi praznikov v torek popoldne ob običajni uri.

—

m Pomlad se razvija, solnce razliva svoje tople žarke po cestah, brsteče drevje vabi v park, zelena polja in prebujajoče se gore kličejo v naravo! Kdo se rad ne osvobuje v pomladanskem zraku in pomlajaše sredi mlade, večno-lepe prirode? A kadar gremo ven, v naravo, ne smemo pustiti doma prijateljico, ki nas je kratkočasila, učila in navduševala ob zimskih večerih. Ta prijateljica je lepa knjiga, umetniško, beletristično delo. Ali se ne uživajo s podvojenim užitekomi lepi verzi in duhovite povesti ravno v naravi, materi lepote in nekončne duhovitosti? Tu, sredi zelenja in cvetja, nam lepa književnost sponraj odkriva svoje zaklade in svojo čeno. Odkar so razvija spomladanski čas, je opažati, da obisk v »Ljudski knjižnici« pada. To nikakor ni dobro, zakaj tudi pomladi ne smemo opustiti čitanja. »Ljudska knjižnica« je opremljena z modernimi knjigami iz slovenske, hrvaške in češke literature ter s slovenskimi in hrvaškimi prevodi iz vseh svetovnih literatur. Zato se pa poslužujte tudi v spomladanskih in poletnih dneh edine javne knjižnice v našem mestu!

m »Straža« in učiteljstvo si stojta vedno v nekakem sorodnem razmerju kot trn v peti. Velikonočna »Straža« je smatrala za svojo duševno potrebo ob dneh Kristusovega vstajenja obsuti s sledečimi psovki: Liberalni učitelji čutijo in vedo, da jih ljudstvo nemara, zato se kot siine španske mahe vrivajo povsod, kjer jih ni treba, samo, da bi tako prišli do kake časti in veljave, do vodilnega mesta in zaslužka. Tako jih mnogo opravlja službo občinskega tajnika. Brezvestno je to, da si iščejo še postranskega zaslužka in odjedajo kruh zaslužnim vojnim invalidom, ko vendar ni nobena skrivnost, da so učitelji najboljše plačan stan v državi. Stroški za šole so tako veliki, uspehi pa mali. Seveda to vsled idealnega, smotrnega, požrtvovalnega »delovanja« liberalnega učiteljstva — izven šole. Za mariborske klerikalce je značilno, da so se po prejšnjem primeru zagnali v učiteljstvo zopet na dan izida brošure Sušteršiča, ki je svoj čas uvedel brezstridno klerikalno gonjo proti slovenskemu učiteljstvu. Ampak naših učiteljev ni ukrotil tedaj vsemogočni Sušteršič, še manj jih bodo njegovi pritlikavi epigoni.

m Sušteršičeva brošura je že tudi v Mariboru zbudila primerno senzacijo. Včeraj je sprejela večje število teh brošur v razprodajo tukajšnja podružnica »Jutra«, (Barvarska ulica), pa so bile tekem ene ure vse razprodane. Danes so dobili nove pošiljate, pa so se ljudje zopet kar trgali za njo. Sušteršič je torej očitno dosegel vsaj materijalni uspeh s svojim glasom iz groba, ker zelo dvomimo, da bi se moglo komu vest naših klerikalcev kaj dojmiti — v tistem hipu bi že ne bili več klerikalci.

m »Dežela« in Sušteršičev atentat na klerikalce. »Slovenec« in »Straža« sta takoj drugi dan po izidu znane Sušteršičeve brošure objavila dopis z dežele (vox populi, vox dei) in zavrnila Sušteršičeve obtožbe. Klerikalni veljaki kažejo s prstom na te »dopise«, češ, ljudstvo je z nami in Bog pred nami, pa kaj hočete liberalčki! Mi zelo dvomimo, da bi »Slovenec« in »Straža«

dobivala kar ekspresno ali morda celo brzobjavno dopise z dežele. Skoraj gotovo so bili izdelani v kakem redakcijskem kotu, pa saj je to vseeno: klerikalna dežela je že navajena kimati in bo kimala, dokler bo živel klerikalizem.

m Socijalistični diktator. Grčarjev ferman na prisilno deložiranje revne ženske, nezakonske matere sina uglednega očeta na Aleksandrovi cesti je vzbudil po mestu v vseh slojih ogorčenje. Ferman dostavljen na eksekutivni organ stanovanjskega urada — in to bo najbrže organ državne policije — se glasi: Izpraznite eventuelno prisilnim potom stanovanje M. Z... na Aleksandrovi cesti 55 v prid viš. pošt. uradniku V... Ker ta ferman kate-remu manjka vsaka pravna podlaga, ne omenja nič, kam naj gre stranka iz deložiranega stanovanja in niti ne omenja datuma, kdaj naj se ta socijalistični akt izvrši, preostaja le sklepanje, da se stranko vrže ravno za praznike vsako uro kratkoma lo na cesto. Kakšnih nazorov je tudi uradništvo pri stanovanjskem uradu, je razvidno iz drugega ustmenega fermana, ki pravi, da naj se stranka preseli domov v Sv. Lenart v Slovenskih goricah in da naj sin obiskuje gimnazijo v Mariboru, kar iz Sv. Lenarta — 20 km oddaljenega od Maribora. Mariborčani imajo na tem in na takih vzgledih priliko se prepričati, koga so si zbrali za župana. A Grčarjeve žrtve ne bodo zastoj. Mož je postal s svojo diktaturo nemogoč že v svoji lastni stranki.

m Carinski šimelj zaustavil železniški promet. Na Veliki petek je bil zaustavljen ves železniški promet od Dunaja do Trsta in kot posledica tega tudi na vseh ostalih glavnih progah. Zaustavljeni so stali veliki, brzo-in osebni vlaki stoječ na večjih postajah, na malih postajah pa so čakali zakasneli tovorni vlaki. Velikanske zamude, proklinjanje potnikov ogorčenje na postajnih uradih. Železniški štrajk, pasivna rezistenca? Ne! Vse to ogromno zmedo na progah štirih držav je povzročil carinski šimelj na mariborski glavni carinarni. Brzovlak 10 je prišel v Maribor z nezadno zamudo, lahko bi bil odšel pravočasno, toda carinski šimelj je s svežo trmo naknadne obmejne revizije povzročil tri ure zamude. Slična usoda je zadela popoldanski brzovlak 4. Skoda, da niso bili na mariborskem glavnem kolodvoru navzoči gospodje iz centralne vlade. Slišali bi bili strašno in neopravičeno obsedbo za Jugoslavijo. Strašno, ker zadene edinega pravega povzročitelja, našo carinsko upravo, ki se je ob tej priliki pokazala najširši javnosti kot nesposobna za mednarodni promet. Neopravičena je bila tu sodba, ker je naš železniški aparat izborna funkcional in ker mi sami trpimo škodo posebno na ugledu napram sosednjim državam — samo radi starega carinskega šimelja.

m »Smetana« v Mariboru. Za koncert praškega pev. društva »Smetana«, ki se bo vršil v torek v Mariboru v Götzovi dvorani, vlada že sedaj tako veliko zanimanje, da so vstopnice že skoro razprodane. Pevsko društvo pride v Maribor v ponedeljek ob 13.35 in bo istega dne ob 17.30 pelo na pokopališču na grobovih Slomska in Tomšiča, ob 20. uri pa bo v Narodnem domu prijateljski sestanek, na katerem bo svirala vojaška godba.

m Proslava šestdesetletnice Slovenske Čitalnice v Mariboru in Hrvati. — Zagrebški »Obzor« poroča v feullettonu o proslavi šestdesetletnice Slovenske Čitalnice, ki se bo vršila 14. maja ter poziva Hrvate, naj se vdeležijo te proslave, da pokažejo narodno vzajemnost s Slovenci ter pripominja, da je Maribor naša najsevernejša kulturna postojanka. Upamo in nadejamo se, da bodo Hrvati upoštevali ta klic »Obzora«. Priporočljivo pa bi bilo, da bi čitalniški odbor oficijelno povabil zastopnike hrvaških in srbskih kulturnih in prosvetnih organizacij na to šestdesetletnico. Štajerska je živela vedno v ožjih stikih z brati Hrvati nego Kranjska in tudi danes je Maribor v marsičem bližji Hrvatom in Srbom nego Ljubljana.

m Ljudska knjižnica je kljub praznikom odprta ob navadnih urah.

m Opozarjamo na inserat tvrdke Miloš Oset, trgovina s špecijskim in kolonijalnim blagom na Aleksandrovi cesti št. 45.

m Jugoslovensko-Češkoslovaška Liga v Mariboru vabi svoje člane, da se udeležijo pozdravnega večera, ki se vrši v ponedeljek ob 20. uri v Narodnem domu na čast »Smetanovcem«.

m Gimnazijsko podporno društvo Tiho brez šuma deluje na gimnaziji že 50 let Podporno društvo, ki ima v glavnem namen, da preskrbuje revnim dijakom potrebne učne knjige. Ta naloga postaja spričo znane draginje vedno težavnejša. Saj stane danes skoro že vsaka knjiga okroglo 100 K. Zato se zatekajo revni dijaki k Podpornemu društvu, ki pomaga po svojih močeh. Letos je 312 dijakov (torej mnogo čez polovico) dobilo 1240 knjig na posodo. Toda stare zaloge grede h koncu, večinoma pa so vsled spremenjenih razmer neuporabne. Zato se obrača društvo na javnost, naj ne pozabi naših gimnazijcev. Clanarina znaša 5 Din, ustanovnica pa 125 Din. Pred kratkim sta društvu naklonila Mariborska posojilnica in g. dr. Pipuš po 1000 K, ustanovnik pa je postal g. ravnatelj dr. Tomišek, ki je ob enem predsednik temu društvu. Nadalje so darovali dose-daj po 20 Din. gg.: dr. Medved, prof. Bračun, po 15 Din.: prof. Košan, po 10 Din. gg.: dr. Sirmšek, dr. Dolar, prof. Skok, prof. Tribnik, dr. Capuder, prof. Cimermau, dr. Pečovnik, prof. Kocipec, dr. Verstovšek, dr. Rostohar, prof. Cotič, prof. Glaser, dr. Zmavc, dr. Ribarič, Mirko Govekar, Anton Trebše. Vsem darovalcem iskrena zahvala!

m Praško pevsko društvo »Smetana« dospe v ponedeljek dne 17. aprila 1922 ob 1/2. uri popoldan z brzovlakom v Maribor, kjer priredi v torek dne 18. aprila ob 8. uri zvečer v Götz-ovi dvorani svoj koncert s sledečim sporedom: Himne: A. B. Tovačevsky: Vlasti (Domovini), J. B. Förster: Orač (Orač), Ant. Dvorák: Milenka travnička (Ljubka travica), J. B. Förster: Hymnus (Dvospev) (Himna), Zd. Fibich: Tihonoc (Tih moč), K. Bendl: Ztraceni mládi Zgubljeni mladost), V. Novák: Dvanact bilych sokolu (Dvanajet belih sokolov), I. B. Förster: Svaty Václav (Sveti Václav), P. Križkovsky: Utomula (Utopljenka) B. Smetana: Rolnička (Kmečka pesem). V ponedeljek ob 1/2. uri popoldan bodo peli na grobovih slovenskih prvakov Slomska in Tomšiča na starem mestnem pokopališču. Vsi, kateri so bili tako prijazni, da so ponudili pevcem za ponedeljek in torek prenočišče, se naprošajo, da se udeležijo sigurno sprejema na kolodvoru, da jim pokažejo odkazano jim prenočišče. — Isti dan zvečer ob 8. uri se vrši na čast pevcom v veliki dvorani Narodnega doma prijateljski sestanek s sodelovanjem vojaške godbe. Oni, kateri niso prejeli tozadevna vabila, naj se zglasijo v ponedeljek ob 1/2.10.—11. uri v klubovi sobi Češkega kluba v Narodnem domu. Vabilo velja kot vstopnica.

m Český klub v Mariboru. Vsi Čehi se pozivljajo, da se udeležijo sprejema praškega pevkega društva »Smetana« na glavnem kolodvoru v ponedeljek ob 1/2.2. uri popoldne in vseh tozadevnih prireditiv.

m Društvo vrtnarjev in prijateljev vrtov vabi vse člane in prijatelje vrtnarstva k mesečnemu shodu, kateri se vrši dne 23. aprila t. l. ob 10. uri v gostilni Ljudski vrt, Korošičeva utica 29. Napredovanje tega društva se je začelo v Mariboru zelo razvijati, povsod se najde zanimanje. Ker je društvo v prid vsemu občinstvu, bi bilo zelo razveseljivo, da kolikor več članov pristopi. Vrtnarstvo in zelenjarstvo, katero še v Jugoslaviji ni razvito, bode v bodočnosti igralo veliko vlogo, kajti smo v agrarni državi, katera bi lahko pridelala in izrabljala na tem polju veliko več, kakor pa se je dozdaj storilo. Namen društva je, dati od strokovnjakov informacije članom in jih v vsaki priliki podpirati s strokovnimi navodili. Društvo namerava letos prirediti vrtnarsko razstavo in pri tej priliki se občinstvo lahko prepriča v lastnih izdelkih naših strokovnjakov.

m G. Sulič sijajno oprošten. Vzklicni senat je to pot v javni razpravi končnoveljavno izrekel svojo razsodbo v Suličevi aferi, ki je svojčas razburjala duhove tudi daleč izven Maribora. G. Sulič je bil pred pokojnim občinskim sodiščem obsojen na 1 mesec zapora in

Mako Zemljič:

Vstajenje.

Ko vzbudijo topli solčni žarki naravo iz zimskega spanja, ko vzklije po našem polju, naših lokah in gozdih prvo zelenje in cvetje, obhaja krščanstvo vstajenje Kristusa, božjega učenika ljubezni. Primernejšega časa si cerkev ni mogla poiskati za ta praznik, saj je prav v tej dobi povsod ljubezen, povsod vstajenje. A časi so težki, zmeda velika, ljubezen človeka do človeka je zastrupljena s strastjo sebičnosti, lakomnosti in brezobzirnosti. Zato vstajenje ni ono veliko vstajenje, ki čaka nanj doba velike naše bodočnosti. Zato vstanite vi vsi, ki tavate še v temi, vstanite s prizgano svečo ljubezni in pojdite v svetel dan Popolnosti.

Mati, zlata mati, vstani. S svetlim mrahom se bližaj zibelki, svojemu detetu največjemu in najtajnejšemu umotvoru božjega stvarjenja. Ljubezen ti ga je dala, v ljubezni si ga nosila, v ljubezni si ga rodila. Glej ga in glej, misli in misli, doji in kopaj ga v jasnih in temnih časih v svojem nebeskolepem materinstvu ter odganjaj previdno s trepetajočo roko nadležne muhe zlate mladosti. Vsak tvoj pogled, vsaka tvoja beseda, vsako tvoje dejanje in nehanje je lahko usodno za njegovo poznejše življenje, njegovo dušno vstajenje.

Učitelj, pionir prosvete, vstani! Najlahknejši material, up in nado naroda imaš v svoji delavnici: Ustavi se s svojimi učenci ob vsaki bilki, vsakem cvetu, vsakem kamnu, slušaj z njimi petje drobnih ptic, vadi jih v ljubezni do bližnjega. Ne književna znanost, temveč duševna plemenitost bodi glavni smoter tvoje vzgoje. Nadarjeni učenci ti bodo itak lahko sledili. Posebno pozornost pa obračaj duševnim in telesnim slabicem ter po družbi sprideni mladini. Z ljubeznijo ji pomagaj, z ljubeznijo ji odpravljaj razvade, ponudi ji ob vsaki priliki roko, vrat, ti boš imel veselje, marsikatera tvoja izgubljena ovčica pa pride do vstajenja.

Svečenik, nositelj Kristusove ideje, učitelj naroda od njegovega rojstva do groba, vstani! Ljubezen te naj vodi na leco, Kristusove besede ti naj tečejo iz ust, ljubezen naj deli tvoja blagoslovljena roka, ko krščuješ otroka, ko kropiš po trpljenju ubitega brata. Božji hrami se bodo zopet napolnili, božja beseda bo prešla zopet v kri in meso slehernega kristjana in ti boš postal biser človeške družbe in ljubljene naroda.

Sodnik, roka pravice, vstani! Pazljivo prehodi življenske steze obtoženca, natančno premeri prepade in klance, ki jih je prelazil, vode, ki jih je prebredel. Prehtaj njegovo vzgojo ter telesno in duševno vrednost. Hudodelec je produkt vzgoje, družbe in časa. Misli, preziraj zastarele črne paragrafe ter mu vrzi v svoji razsodbi rešilno vrstico ljubezni — vstajenja.

Zdravnik in usmiljenka vstanita! Lep in vzvišen je vajin poklic. Obupani, telesno in duševno pobiti se zatekajo k vam. Z ljubeznijo jih bodrita, z ljubeznijo pomešajta zdravnika in še v smrtni sili podžigajta up na vstajenje!

Politik, voditelj naroda, vstani! Ljudsko zaupanje te je spravilo na to častno mesto. Opusti demagogijo! Ljudske mase se lahko vznemirijo, težko pa pomirijo. Prebrskaj zgodovino in prišel boš do prepričanja, da so v vseh revolucijah našli demagozi zaslužno plačilo.

Pojdi z ljubeznijo med narod in se med trpini ljubezen, opusti osebne napade in strankarske „slagerje“, delaj mir med razburjenimi elementi, ti boš spoštovan in ljudske mase pridejo do vstajenja.

Verižnik, navijalec cen, vstani! Milijoni po Kristusu tvojih bratov trpe radi tvoje pohlepnosti po zlatu. Koliko ljudi je na dan Vstajenja Izveličarja radi tebe lačnih in nagih. Ali mar misliš, da boš živel večno?! Ne, ne. Samo nekaj desk in neštete pravde med tvojimi dediči ti bodo edino plačilo. Izprašaj si vest, odpri svojo preobloženo blagajno, prenumeriraj svoje zaloge ter vrzi nekaj odstotkov med gladni in nagi narod. Gorje ti, ako spravi splošna beda ljudske mase v obup. Obup ne pozna ljubezni in družabnega reda. Tvoji razkošni domovi bodo v temnih nočeh cveteli, tvoje železne blagajne se bodo udirale kot steklena posoda in srečen boš, da odneseš golo življenje.

Ko se uresničijo moje želje, ko bo videl človek v sosedu človeka, ga vzljubil kot brata, ko preidejo ljubezen in medsebojno spoštovanje ter priznanje dela vseh stanov v kri in meso ljudske mase, potem bo obhajal naš celokupni narod svoj prepoved, svoje vstajenje, tedaj šele bo zavladala v naši lepi in bogati domovini prava demokracija.

Pohorec:

Pohorski svetniki.

Na samoti Sveta Urša
Se med drevjem skriva:
Golobičica-devica,
Plaha, sramežljiva.

Z vrha bližnjega jo cesar
Sveti Arah gleda:
Hej, kako tam v solcu letnem
Vsa žari soseda!

Razposajen bi pošalil
(Spet so mladi dnevi!)
S samotarko se pobožuo,
Klicat šel jo drevi . . .

Ali tiho, sen prešerni,
Da te kdo ne čuje:
Sveti Urh stoji ob strani
— škof — in prisluškuje . . .

In tako molči vsak zase,
Sam, kot da zaklet je;
Krog pa koši se zelenje,
Bujno valovi življenje,
Večno brstje, cvetje.

inž. Lazebnikov (Maribor).

V sibirskih puščavah.

Vozili smo se na saneh, v kateri so bili vpreženi psi, po sibirski tundri*.

Toplomer je kazal 38 stopinj mraza. Padal je vedno nižje in nižje. Bližala se je noč. Nikjer nobenega drevesa: povsod, kamor je pogledalo oko, se je mračno belila snežena ravan. Znali smo, da brez ognja ne bo mogoče prenočiti, pa smo se peljali dalje, kakor so nam zvezde kazale pot. Vsled silnega mraza so naše brade zledenele in trepalnice so se sprile, jemale, ko smo trepali z očmi. Psi so postali že popolnoma beli in obdal jih je gost oblak pare, tako, da so bili podobni belim medvedom. Mi bi morali bežati za sanmi, da bi nam ne zmrznile noge, ki so postale že neobčutne.

* Tundra je močvirnato, pusto ozemlje na daljnem severu.

Okrog 8. ure zvečer je nekaj začrnelo v daljavi. Radostno smo vzkliknili, zakaj bil je majhen gozdič ob bregu reke, sredi tundre — navadna oaza v sneženi pušlinji. Tu smo se ustavili in sklenili ostati čez noč. Psi so se medtem vrgli v klobko po snegu, vedoč, da je končan njihov težki trud in da je nastopil čas počitka.

Kozaki so začeli pripravljati prenočišče. Kakšne štiri metre naokrog so odgrebli sneg in napravili iz snega nasip s treh strani, na četrti strani pa so zakurili s smrekovimi vejami. Dno te štirioglate jame so nastlali z mahom in skorjo ter pripravili široke vreče, v katere smo se zavijali za spanje. Nato so naredili mizico iz zaboja ter postavili nanjo vroč čaj in suhe ribe.

Sedli smo na medvedje preproge ter udobno iztegnili noge proti ognju, se naslonili na vzglavnike, pušili, pili čaj in se razgovarjali. Končno je nastopil čas spanja. Psi so dobili vsak po eno suho ribo. A mi smo zlezli v z mahom obložene vreče, zarili noge v mah in zaspali.

Čez nekaj časa me je vzbudil silen mraz v nogah. Podprl sem se na lakte, dvignil glavo iz vreče, da bi spoznal po zvezdah, kako pozno je že. Skril sem se zopet v vrečo in hotel zaspiti, a ni se dalo. Preležal sem kake pol ure, nato pa še enkrat pogledal na nebo. In glej: ves sem ostrmel nad prelepim prizorom. Na širokem nebesnem oboku, posejanem s samimi blestečimi cveti, je sijala ogromna mavrica. Iz nje so kipel kvišku tisoči rdečih in zelenih žarkov. To je bil severni sij, znana prikazen severnih krajev. Vzbudil sem tovariše, da so mogli občudovati ta velikolepi prizor. In vsi smo kakor začarani molče strmeli vanj. Čez nekaj časa se je začela ogromna mavrica z vsemi dražestnimi žarki pomikati višje in višje, nad njo pa je nastala druga mavrica, ki je blestela tako kot prva in izžarevala raznobarni sij.

V tem trenutku je rdeči ogenj zalil vse nebo in pordečil tudi sneženo ravan. Nisem mogel prav izraziti svojega začudenja, ko se je rdeči ogenj naglo, bliskovito naglo izpremenil v purpurno oranžasto barvo. Zdelo se je, kakor da je v trenutku vzplamtelo celo ozračje. Pričakoval sem, da bo zdajci zagrmelo, da se bo tresla zemlja — a nihi na nebu nihi na zemlji ni noben zvok motil veličastne tišine sibirske noči. Nikdar bi si ne bil mislil, da je severni sij tako neizrecno krasen in lep.

Nagli prehodi rdeče, bledomodre, zelene in rumene svetlobe so se jasno odražali na površini snega. Vsa tundra je menjavala svojo barvo ter izgledala, kakor da je zalita s krvjo, ter ožarjena z mrtvaškobledim, zelenkastim sijajem.

Čez nekoliko minut sta se obe mavrici razpadli na tisoč kosov in vsak kos je imel vse mavrične barve: rdečo, žolto, zeleno, plavo in druge. Čez celo nebo, od obzorja do obzorja, sta se rastegnili dva velika polkroga iz raznobarnih dolgih koščkov in ti koščki so se zibali in trepetali s tako naglostjo, kakor bi ves svet poplaval velikanski požar. „Bože pomiluj!“ so vzklikali kozaki, vsi očarani nad divnim požarom. Ko sta se na to razpadla oba nebeška pasa na več trakov, je sij dosegel najvišjo lepoto. A tu je začel bledeti in se manjšati. Svetloba je polagoma pojenjala in čez pol ure ni bilo na temnem nebu ničesar več, kar bi moglo pričati o divnem prizoru, kateremu smo se toliko čudili. Izginil je kakor prazen fantom.

Zaneta Ivanova.

(Spomin).

Zaneta Ivanova je prvokrat nastopila kot plesalka v sofijskem narodnem gledališču, ko se je bila vrnila iz Moskve — eno leto pred vojno. Njen nastop je

bil pravi triumf plesa in mladosti. Nikdar še nisem videl plesalko, ki bi imela toliko elegancije. Kakor vestalka v belem plesalnem kostumu, ogrnjena z narančasto tančico, ki jo je vso pokrila; s pleteno košarico, kakor jo imajo Bolgarke, ko nosijo rože na trg, je Zaneta v lahmem ritmu prekoračila oder. Njene estetične kretnje in lepo vitko postavo je upijalo stolne gledalcev. Zaneta je trosila cvetje po odru in njegov dišeči vonj je polagoma polnil dvorano. Orkester je spremljal njene kretnje, pa se mi je zdelo, da izginja v megli in oblakih . . . Ostal mi je samo vonj in tihi, tihi, čisto neslišni akordi muzike . . . Tedaj je prenehalo vse, in po dvorani je zagrmel viharen aplavz.

Ko se je dvignilo zagrinjalo, ki je izginjalo kakor oblak, je Zaneta stala v cvetju daril. Galerije so še ploskale, iz lož so jo obsipavali s cveticami, a ona je trgala rože in jih metala med publiko.

Zanet! Zanet! . . . se je razlagalo stotine glasov — godba je zaigrala, a Zaneta je zaplesala . . . plesala kot kakšno eterno bitje. V trenutku pa se je opotekla, zavrnila in padla na pod. Godba je igrala še dalje, publika aplavdirala, ali Zaneta ni vstala več.

Panično se je vzemirila dvorana . . . Nekateri so skočila proti odru, a v tem hipu je zagrinjalo padlo . . .

Drugi dan so javili sofijski listi, da je Zaneta stopila na visok žebelj in se zbodla v peto. Izvršila se je preiskava, ki je dognala, da ji je neka nevoščljiva tovarišica podtaknila žebelj, da bi ji tako onemogčila.

Čez leto dni, ko sem zopet dospel v Bolgarijo, sem vprašal, kje se nahaja Zaneta Ivanova. Rekli so mi, da ni nikdar več stopila na oder, ker so ji odrezali desno nogo in je žalosti umrla . . .

(„Jugoslav. list“.)

M. Kovačič:

Primož Trubar in njegov slovenski cerkveni obrednik.

Velikonočni čas je morda tudi primerna prilika izpregovoriti besedo ali dve o nekem verskem pojavu, ki ga je svojčas doživel naš narod — o protestantizmu na Slovenskem.

Med onimi idealnimi duhovniki, ki so se zavzeli po splošni posurovelosti v 15. stoletju in cerkveni razdrapanosti te dobe za poglobitev duševnega življenja našega ljudstva, nam je imenovati kot prvega in najimenojšeja dolenskega rojaka Primoža Trubarja. Že v svoji mladosti se je nagnil k protestantizmu in postal najvnetejši njegov propagator. Sicer je bil preganjan ob tej ali oni priliki radi svojih verskih nazorov, vendar se ni zbal in vdal. Še leta 1547, ko je v državi, kateri so pripadali naši kraji, zaenkrat zmagala katoliška stranka in je bil izdan ukaz, da se protestantski propagatorji in pridigarji pozaprejo v ječe, se je Trubar umaknil zaporu in zbežal v Nemčijo, kjer je protestantizem imel zaslonbo v nekaterih deželnih vladarjih. In to je bil za nas dobro, kajti tu se je Trubar naučil kulturnega dela, tu se mu je porodila misel na slovensko knjigo in tu se mu je porodila misel slovenske narodne cerkve. Kakor je namreč Martin Luther izhajal od Kristusovega nauka in njegovega naročila apostolom, naj gredo in učijo vse narode, ki so seveda Boga častili v svojem jeziku in ne v dozdevno edinozveličavni latinščini, ter uvedel nemščino kot bogoslužni jezik, tako je tozadevno postal Trubar njegov zvesti in dobri učenec in uvedel slovenščino kot cerkveni bogoslužni jezik. To se je zgodilo v l. 1561, ko so kranjski stanovi — dobivši napram svo-

jemu katoliškemu vladarju zopet premoč in poklicali Primoža Trubarja zopet na Kranjsko, oziroma 1. 1562, ko se je Primož Trubar na ta poziv res vrnil s svojo družino na Slovensko kot superintendent, to se pravi kot prvi slovenski protestantski škof.

Dokler je bival v Nemčiji, je imel casa in prilike dovolj, da se je ogledal po ureditvi protestantske narodne cerkve pri Nemcih. Ko je prišel sedaj zopet med svoje rojake, je sadove svojih opazovanj in studij v tujini presadil na domača tla, kjer je hotel urediti popolnoma slovensko cerkev. Storil je to s knjigo, nazvano „Cerkovna ordninga“, ki je izšla 1. 1564. Ker pa je bil Trubar posegel z nekaterimi določbami v „C. o.“ v kraljevske pravice, je radi tega moral še istega leta 1564, ko je izšla C. o., pobegniti pred vladarjevim zasledovanjem iz naših krajev v Nemčijo. Sicer je pozneje enkrat za kratek čas še prišel na Slovensko, vendar za dolgo odtlej na svoji domači zemlji ni bival nikoli več — tragika, ki jo najdemo baš pri najodličnejših možeh tolikokrat.

In zopet je bilo to v našo srečo, kajti kakor se je Primož Trubar temeljito bil pripravil že za to „C. o.“, vendar je sam ni smatral za dogotovljeno zgradbo, nego je študiral, zbiral in zbiral dalje, dokler ni izdal v 1. 1585, to je leto potem, ko smo dobili Slovenci prvi popolni prevod Sv. pisma, novega cerkvenega obrednika pod naslovom „Agenda, tu je, koku je te imenitnihe Boshie ilushbe opravljajo po Wirtemberki Zerkovni ordningi, slovenski“. O Trubarjevem delu na tem cerkvenem obredniku imamo naravnost izborna razprava našega ljubljanskega vseučiliškega prof. dr. Frana Kidriča, ki je izšla v Heidelbergu na Nemškem že pred nekoliko leti (1919) z naslovom: „Die protest. Kirchenordnung der Slowenen im 16. Jahrhundert“. To je knjiga, ki more služiti vsakemu znanstveniku za vzgled skrbnega, točnega natančnega filološkega dela.

V njej nam je pisatelj pokazal, da je Prim. Trubar res bil oni mož, ki je zaslužil čast prvega slov. prot. škofa. Dasi je v naslovu cerkvenega obrednika iz 1. 1585 rečeno, da mu je vsebina „koku je te imenitnihe ilushbe Boshie opravljajo po Wirtemberki Zerkovni ordningi slovenski“, vendar ta obrednik ni prost prevod wirtemberskega cerkvenega obrednika, nego je v mnogem plod samostojnega Trubarjevega dela. Naslov wirtemberskega obrednika se je Trubar poslužil le, da ne bi zopet posegel v kraljevske pravice in ne bi bil spravi svojih naslednikov v Ljubljani v isti položaj, v katerem je bil sam 1. 1564, ko je moral pred vladarjevim preganjanjem zbežati; wirtemberski cerkveni obrednik je tvoril temelj slov. obredniku in mu je dal avtoriteto, ker je bil državno priznan. Pri Trubarju pa vidimo, da se sicer oslanja v glavnem na ta obrednik, da pa priteguje tudi druge, iz katerih posamezno ono, kar je bolj nego v wirtemb. obr. in kar se mu zdi bolj pravoverno. Tudi to potezo Trubarjevo je treba povdariti, da spoznamo njegov veliki duh. Trubar tedaj ni le organizator, nego kaže tudi reformatorske zmožnosti.

V razvoju od „C. o.“ 1564. leta do cerkv. obrednika 1585. 1. je bilo seveda več vmesnih stopenj. Ena njih je fiksirana v knjigi „Catechismus sdveima islagama“ iz 1. 1575. Ta knjiga ima dodatek z naslovom „Ta machina agenda. Vti je pravi inu vuzhi, koku je ima prou Kerstiti, Obhayati, Sakon terditi, Viutro, Vuezher, per Jeidi, Subper Turke in vje Boshie Gmaine Jourashnike, Moliti . . . Vfe rizhi, fufeb vti Zerqui, je imao poštenu, poredu inu vjafstopnim Jeziku opraviti, vely S. Paul 1. Cor. 14.“ S tem je podana tudi kratka vsebina cerkvenega obrednika; povdarjam stavek sv. Pavla, ki ga je postavil v naslov temu dodatku in opozarjam na to, kolike važnosti bi bilo to za nas v nacionalnem oziru, če bi se bilo ustrezalo zahtevi sv. Pavla, če bi se bila prot. cerkev razvijala dalje in ne bi bila zatrtá po katoliški protireformi. Smelo trdim, da bi nam bila postala prot. cerkev narodno cerkev in steber naši nacionalni misli, kakor je n. pr. pri naših rojakih srbskega imena versko čustvovanje nerazdružno zvezano z nacionalnim čustvovanjem, kar bi bilo zlasti

neprecenljivega pomena za naše prosto ljudstvo, ki še danes — v svobodni naši državi — niti ne čuti dovolj narodno.

Iz vsebine cerkvenega obrednika hočem v podkrepitev svoje trditve omeniti n. pr. le zahtevo „de povlod vmeistih, vtergih se imajo Latinke Nemške inu Slovenške Shule gori narediti“ in neko drugo, iz katere sledi, da je morala tudi prot. duhovščina znati slovenski, česar ni mogoče vedno reči o katoliški, niti še sedaj ne, če pomislimo na primer na Koroško.

Če hočem h koncu še enkrat podčrtati pomen Trubarjeve ideje o slov. cerkv. obredu, tedaj to najbolje storim z besedami prof. Kidriča, ki jih je napisal na koncu svoje knjige:

„V slučaju končnoveljavne zmage protestantizma v Notranji Avstriji bi bila zavisela stvar slovenstva od tega, ali bi slovenski cerkvi bilo danih več mož Trubarjeve vrste, ki ni mogel poznati sovraštva do nemštva, ki pa se je čutil vendar eno s svojim slovenskim kmetskim ljudstvom in izvajal iz tega naravne posledice. Vsekako je imela že Bohoriča, in to je, povdarjam jaz, značilen pojav, ki potrjuje mojo prejšnjo trditve; imela je že v njem moža, ki je kazal s fino ironijo ljudi, koji so sodili in govorili o našem slovenskem jeziku brez ljubezni, ter se zavzemal za one, ki se trudijo, ohraniti ta jazyk, ga razširiti in tako tudi razjasniti.“

Pismo slovenskega oficirja iz Beograda.

Beograd, dne 9. aprila 1922.

Dragi prijatelj!

Zadnjič sem bil kratek, pa se Ti skoraj nisem upal opravičevati, ker se mi zdi tako smešno, če tarnajo mladi ljudje, da nimajo časa, „preveč dela“ itd. Toda pri nas je to skoraj resnica, le, da jaz ne tarnam nad tem, nasprotno sem popolnoma zadovoljen, ker mi je postalo delo — najbrž ne brez Tvojega upliva — res pravi užitek in notranja potreba. Da pa me boš popolnoma opravičil in videl svojega fanta v pravi luči, Ti bom danes malo obširneje opisal svoje življenje. Rad bi Ti čim več povedal, zato dovoli, da bom čim najbolj prozaičen in kratkobeseden:

Začnimo po dnevnem času. Sedaj na pomlad vstajamo zjutraj ob 6. uri in ob 7. uri že korakamo na Topčidersko brdo. Pri vsaki poti se spomnim Tebe in vedno mi je žal, da Te zadnjič nisem tudi tja zapeljal. Sploh si boš moral pri prvi priliki ogledati to krasno beograjsko okolico. Nekaj čudovitega je v teh krasnih pomladnih jutrih za Beogradom. Predstavljam si mene: Solnce je že precej visoko in jaz marsikam prepevač s svojimi fanti iz šumnega mesta, množice ljudstva drve v mesto, mi pa krepko mimo njih v zelene poljane. Pravi duševni užitek so mi postala ta jutra. Ves srečen sem ob misli, da sem lahko celi dan svoboden zunaj v naravi, ko se morajo drugi stanovi mučiti dan na dan v zaduhlih pisarnah. Moji momci pa, kot bi razumeli moje misli, prepevajo vedno vedrih lic in kot bi bili vsi le ena srečna rodbina. Imam Macedonce in Sremce, vendar vlada med njimi vedno najlepša harmonija, kot da so si pravi bratje in celo slovenske pesmi mi že prepevajo, posebno če se mi hočejo prikupiti. Kako bi torej človek ne bil dobre volje in željan dela.

K poldnevu se seveda vračamo trudni domov in prav težko že čakam vrnitve, da se osvežim. Po obedu pa se najdem s tovariši v Čitalnici, ki je vedno polna. Najprej seveda prelistam „Tabor“ in „Jutro“, potem pa ostale jugoslovenske liste. Da veš, mi smo vsi z dušo in telesom Jugoslavlani in nič drugega in tako malokdo seže po blokaskih in velesrbskih listih. Politiziramo sploh malo; predvsem zato, ker ni časa. Ob pol 3. uri moramo zopet na delo in tako smo zvečer večinoma pošteno zbiti. Medtem imamo namreč tudi šolo in vedi, da so se moji analfabeti že naučili čitati in pisati in sicer cirilico in latinico.

Ne smem Ti seveda zamolčati, da zaidemo zvečer često na naš živahni korzo, ki se je tudi Tebi tako dopadel.

Kdo bi bil tako filistrski, da bi se v teh mladih letih zapiral pred ženskim svetom, ki je ravno v Beogradu tako zapeljivo lep? Seveda radi tega ne zanemarjam gledališča in koncertov, ki jih je zadnji čas vedno več v Beogradu. Tudi družabnost med oficirji je lepo razvita. Imamo stalne drugarske večere v kasarni, kjer nam koncertira muzika kraljeve garde.

S tovarišem Slovincem še vedno deliva skromno sobico v kasarni, katero pa sva si medtem s prihranki že precej lepo uredila. In tako ostajava veliko večerov doma in čitava knjige. Dobil sem iz domovine par lepih slovenskih knjig, dar nežne roke. Veš, to me je ganilo in ponosen sem, da so naše deklice še tako idealne, da izkazujejo pozornost z deli naših umetnikov. In zato s tem večjim užikom prebiram Cankarja in Albrehta, — tako lepo se pri tem sanjari v mehkih pomladnih večerih. „Podobe iz sanj“ sem kar pil in tudi „Grešnik Lenart“ mi je zelo ugajal. In ko sem že vsega poln, vzamem še Albrehtove pesmi, ki se mi zdijo vsak večer globokejše. Tudi srbske literature imava nekaj na mizi, med drugim Nušića in Ilića, ki mi posebno ugajata.

Oprostí, zopet me moti čas, moram končati, ker imam še precej uradnega pisanja — čeprav je že večer. Hotel bi te velikonočne dneve pogledati v ožjo domovino, pa sem si že o Božiču izprosili predolgi dopust. Sicer pa veje tudi krog Beograda isti velikonočni duh in čez nekaj dni pozneje bo tudi Beograd proslavljal svojo Veliko noč in mi, ki nismo ozkosrčni, z njim vred. Upam tudi, da se me bodo spomnili s par vrvicami tudi moji dragi — Tebe ne izvzamem in Ti zato pošiljam prav iskrene in prijateljske pomladne pozdrave.

Tvoj

Zvonko.

Mat. Pogačar:

O strokovnjakih in šolski reformi.

(Predpustna razmišljanja v postnih dneh.)

Ker imam skoraj grešno zanimanje za šolska vprašanja, dasi nisem strokovnjak, sem z veliko pozornostjo zasledoval debato o reformi srednje šole v našem časopisju. Odkrito povem, skrajá me je močno skrbelo, kako jo bodo naši strokovnjaki pogodili. Gojil sem namreč neumne predšodke napram strokovnjakom in strokovnjaštvu. Zdelo se mi je, da so preveč zaverovani v svojo stroko in svojo institucijo ter zato nezmožni, probleme, segajoče v njih delokrog, nepristransko motriti. Resnica je vedno enostavna in kar je komplicirano, je daleč proč od nje. Prepričuje edino to, kar je jasno, v svoji preprostosti veliko in dostopno vsakomur, ki hrepeni po spoznanju in resnici. Zato sem se bal, da ne bo rodilo dobrega sadu, ako bodo šolniki sami odločevali o našem bodočem šolstvu. Danes vidim, da sem jim delal težko krivico. Sem namreč odločen protivnik nameravane reforme srednjega šolstva in pripravljen sem imel cel koš argumentov za obrambo sedanjega sistema. To pot pa so se strokovnjaki izkazali; opravili so brez naše pomoči in vsi resnični prijatelji kulture so jim lahko hvaležni.

Z nedosežno spretnostjo v polemiki, z argumenti, tako nepričakovanimi in novimi, da so zaprli nasprotnikom sapo, so razorožili vse zagovornike tzv. enotne srednje šole in jih pred javnostjo osmešili. Prav pošteno so jih potegnili s tem, da so se popolnoma pravilno izognili jedra problema in tako na srečo preprečili, da ni prišlo do resnega razpravljanja šolskih vprašanj, kar bi vedlo do neskončnih polemik in stvari vendar nič ne koristilo. Čemu zapravljati duševne sile, ko nam je koncentracija in ekonomija v tem oziru tako nujno potrebna! Ali ni bilo n. pr. imenitno, kako je temperamentni prof. Š. izigral Cankarja, ali kako je za žurnalistiko navdušeni prof. K. javno debato s svojo sijajno dialektiko speljal na slep tir. Imenitno je sekundiral „Slovenec“, ki je z enim samim zamahom odpravil glavnega zagovornika dr. Poljanca, moža, ki v svoji pretirani značajnosti ni dostopen dokazom in razlogom. Še bolje jo je pogodil „Naprej“, ki je na sramotni oder postavil zastopnike ljudskošolskega učitelstva, ki so si drznili glasovati v višjem šolskem svetu za Poljančev predlog, sledeč slavnemu zgledu prepotentnih tovarišev v drugih kulturnih državah. Vsa čast „Napreju“, ki je kot edini list svoje barve v celi internacionalni ime pogum, objaviti tako stvaren članek, ki bi ga drugod manj izobraženi sodrugotovo označili kot ultrareakcionaren. Prava sreča je, da pri nas socialdemokracija in ljudskošolsko učitelstvo ne korakata roko v roki in vprašanjih šolske reforme, kakor to žalibog vidimo povsod drugod. Zato se pa tudi nivo kulturnih debat in razprav drugod ne more meriti z našim.

Imponitalo mi je tudi, kako so znali nekateri debaterji spretno izrabiti dejstvo, da pogrešamo pri sedanjih mladini prejšnjega idealizma in pri tem kazali na materialistično usmerjeni duh sedanje dobe in na posledice event. reforme, ki bi ta razvoj še pospešile. Tako so dali svojim argumentom etično fundacijo in s fino potezo odvrgli pozornost od dejstva, da se tudi zagovorniki reforme sklicujejo na vzgojne naloge srednje šole, da se reformatorki premetenejšega kova ne zadovoljujejo z zunanjim preustrojem šole, ampak poudarjajo predvsem potrebo idejno poglobljene in zenotene narodne vzgoje, uvažujoče moderna pedagoška in psihološka izkustva, usposablajoče mladino za velike naloge bodočnosti itd. itd. O, njih frazeologija je bogata, naravnost omamljujoča za navivne duše!

Brez dvoma najuspešnejši, najpremetenejši način bojevanja proti popularizaciji reformnih idej raznih utopistov in političnih štrebarjev pa je bil ta, ki se ga je poslužil v nekem našem dnevniku dr. P., da je prav na široko razpravljal o malenkostnih stvareh in utrudil čitatelja, da mu je prešla vsaka misel na polemiko in da je predočil ves problem kot strogo strokovnjaško zadevo, kot vprašanje po načinu in obsegu pouka klasičnih jezikov, kjer gre beseda edino le filologom, ki imajo potrebna dolgotrajna izkustva v svoji stroki. — Namera se mu je tako imenitno posrečila, da se še do danes ni oglasil nihče, ki bi bi poskusil ves problem z drugega višjega gledišča obrazložiti in ko se ne bi našle izdajice v vrstah filologov samih, ki so se tako daleč spozabile, da so na ponizujoč način pisale o lastnem delu, naša slovenska javnost bi bila danes enodušna v obsodbi nameravane reforme, ki v resnici ni nič drugega kot proračunan korak k unifikaciji šolstva in centralizaciji šolske uprave v politične hegemonistične svrhe.

Eno je vsekakor doseženo: zagovorniki reforme so umolkneli, umolkneli, preden je prišlo v celem vprašanju šolske reforme do resne razprave, preden so naši reformatorki našli priliko, priti s svojimi glavnimi argumenti na dan. In dobro je tako! kajti ne varajmo se: imeli so pripravljene učinkovite šlagerje — res samo šlagerje, a taki dandanes najbolj vlečejo, njih sugestivni sili podlega vsak, kdor ne stoji prav trdno na lastnih nogah. Kdo ve, kako daleč bi se prišli z „reformami“, če bi se jih polastili politični demagogi. Pri enotni nižji srednji šoli bi gotovo ne obstali. Le pomislimo, kako imenitno bi se dala izrabiti socialna plat problema (o prevratnih pedagoških teorijah niti ne govorim), kajti videz ne govori za nas. Zdi se, kakor da bi razne reforme res hotele ustreči gotovim praktičnim potrebam — zlasti kmetskega prebivalstva in zahtevam socialne pravičnosti ter prave demokratičnosti, v koje smislu je, da se odpravijo sleherni privilegiji imovitejših slojev in odprejo na stežaj vrata k študiju talentirancem iz vseh slojev naroda. Priznajmo, študij je danes silno draga stvar in ako se razmere ne spreminijo, postane pri odločitvi zanj vedno merodajnejši socialni položaj starišev in slučajna študijska prilika, ne pa nadarjenost učenčeva — kar je vsekakor zlo. Pozdravljati bi morali zato vsako reformo, ki bi temu zlu vsaj nekoliko odpomogla, ko bi pri tem ne trpeli višji interesi znanosti in ne bi obstajala nevarnost izstradanja naše univerze. (Mimogrede rečeno je šlager, pardon argument, o izstradani univerzi imenitno učinkoval in reformatorkem izvil iz rok nevaren argument, da so se slične reforme, kakor pri nas nameravane, izvedle v drugih državah, ki se štejejo med kulturne. baje

še mnogo radikalneje. Danes se ne bo nihče več upal sklicavati na Dansko, Anglijo, Holandsko, Švico itd. in upajmo, da tudi najnovejše reformno gibanje na Češkem ne najde pri nas nezaželjenega odmeva.)

Največja nevarnost, kakor vse kaže, je za nami. Resno se je namreč bilo bati, da si razne stranke in korporacije, ki zastopajo kmetijske interese oz. agrarni program, osvojijo razne reformne ideje drugih naprednih držav ter jih prenesejo na naše povsem drugačne razmere in težko stališče bi imeli napram takim težnjam vsi trezni, prevdarni elementi. Na srečo moram priznati, da so pokazali naši voditelji kmečkega naroda dosedaj nenavadno hladnokrvnost in samozatajevanje in niso silili svojih posebnih stanovskih teženj v ospredje — niti pri vprašanju bodoče osnovne šole. In kakor rečem, ko bi ne bilo nekaj Eljaltove lastne taboru, filologov in nekaj posilij-pedagogo brez življenskih izkušenj in resne strokovne izobrazbe, mogoče bi se nam bilo posrečilo odbiti zle nakane na naše srednje šolstvo, ki je tako vzorno vršilo svojo nalogo in nam vzgojilo možat, ponosen, trezen rod, svest svoje zgodovinske misije ob vratih Balkana.

To stoji: za nas smejo biti merodajna le stara priznana in preiskušena pedagoška pravila ter vzvišeni interesi znanosti, koje napredek ne sme trpeti radi raznih modernih reformističnih eksperimentov. Priznavamo sicer, da se le neznamen odstopki absolutno humanistične gimnazije posveča historičnim študijam in se neposredno okorišča z znanjem klasičnih jezikov, res je tudi, da je med temi zopet le prav majhno število izvoljencev, ki se posveča znanstvenemu delu in raziskavanju, torej trajno rabi znanje starih jezikov, a je-li drugod drugače, je-li druga pot sploh možna? In ali res gre tako omalovaževati izobrazbo in pomen humanističnega študija, ali ni on edini, ki nam more dati danes neko temeljno ideologijo za zgradbo trdnega življenskega in svetovnega nazorja, kojega ne zruši vsak piš modernističnih idejnih tokov, ki nam omogoča, da živimo svoje lastno idejno življenje v primerni distanci od stremljenj in žitja sedanje dobe polne materialističnega duha in nas obvaruje, da ne podlegamo nevarnim geslom, ki vladajo sedanji svet. Bolje v tujem, daljnem svetu stati trdno na lastnih nogah, kot v sedanjem biti igrača kaotičnih sil.

Pravijo naši reformatorji, da njih boj ne velja humanistični izobrazbi! O ta hri navščina! Vprašam vas, kakšen smisel ima njih zahteva po enotni nacionalni vzgoji kot profitež idejne razdvojenosti sedanje dobe, po poglobljenju lastne narodne kulture, spoznavanju lastnega narodnega bitja ter odvratanju od tujih vzorov — niso li to deklamacije in fraze, ki nas morajo duševno še bolj popliti, idejni kaos še stopnjevat! Pravijo: narod bo velik in kos svojim zgodovinskim nalogam le, ako bo duševno edin, z zenoteno voljo sledil eni veliki ideji-vodnici. Pa ali mu ni treba predvsem velikih vzorov, ki mu jih naša doba nikoli ne more nuditi!

Streznjenje pride prej kot se morda nadejamo. Stari vzori se pojavijo v drugi obleki in z drugim imenom kot navidez novi. Zlato pač ostane zlato. Ko smo mi proglasili v vzgoji načelo idem cuique in se borili proti pretiranemu povdaranju individualizmu in oboževanju učenceve osebnosti, smo bili kajpada staro-kopitneži in s ponosom so oznanjali sedanji apostoli enotne šole svoj suum cuique kot edino zveličavni evangelij v vzgoji ter se radi sklicevali na razne pedagoške kapacitete od Komenskega, Rousseaua, Pestalozzia do našega Schreinerja, a danes so svoja načela zatajili, hodijo k nam na posodo in zopet smo mi tisti, ki ne pojmujejo duha in potrebe časa in zopet citirajo iste pedagoške veljake. Prosimo vas, ali je tale boj pošten, ali se nam ne dela nečuvna krivica! Gotovi kliki kajpada služijo načela in ideje samo za to, da maskirajo svoje prave namene. Najglasnejši so seve oni, ki o stvari najmanj razumejo. Komu ne zavre kri, ko vidi, kako govorijo ljudje na polna usta o reformi srednje šole, ki se gimnazije od znotraj videli niso. Zdi se mi približno tako-le, da se poslužim

prisposobe, kakor bi se kdo hotel z vrtnarjem, od katerega kupuje sadje, pretekati glede kakovosti in okusa sada, ko gre sodba o tem vendar samo njemu, ki je z ljubeznijo in veliko skrbjo vzgojil drevo, ne pa kupcu, ki mu more biti sodba vrtnarja-strokovnjaka edino merodajna. A takšen je današnji svet! Nikjer resnosti in temeljitosti! Vsak hoče govoriti o vsem! Rešpektu pred avtoriteto ni več! Diletantizem cvete. Po opičje posnemamo vse, kar vidimo drugod. Jutri lahko doživimo, da nam kdo priporoča šolstvo v Avstraliji kot vzor vseh vzorov. Smejete se! A mislim povsem resno. Ni še dolgo temu, ko sem na nekem izletu govoril z učiteljem v samotnem hribovskem selu. Kajpak tudi velik reformator! Porogljivo sem ga vprašal, če ne bi bolje kazalo, da gremo na posodo kar raje v Novo Zelandijo kot v sosedno Anglijo, za katero se je navduševal. In če mi verjamate ali ne, začel je z največjo vnemo hvalliti ondotno šolstvo (namreč v Novi Zelandiji). (Op. ured.: V kolikor nam je znano, je kulturno življenje v tamošnjih angleških kolonijah res zelo razvito), ki se je baje baš radi tega, ker se ni naslanjalo na častitljive tradicije, uredilo svobodno zgolj iz ozirov na potrebe prebivalstva. In ker ima tam kmet prvo in zadnjo besedo, je seve udinjal vse šolstvo popolnoma svojim interesom; ljudskemu šolstvu se posveča posebna briga in ljudskošolski učitelj ima povsem enakovredno akademsko izobrazbo kot učiteljstvo višjih šol. — Zaprto mi je sapo. Tukaj se je torej načelo enotnosti izvedlo do absurdnosti. Tu imamo najjasnejši dokaz, kam razni reformni eksperimenti lahko dovedejo šolstvo, ako je zgubilo kontinuiteto s preteklostjo, ako se ne razvija organsko in polagoma po preizkušenih pravilih iz staro-kulturno oplojenih tal, posvečenih od staroslavni tradicij. — Imel sem dovolj. Prijateljem pa bi samo svetoval, naj se prekrizajo, ako srečajo kakega „reformatorja“ in naj mu gredo daleč s pota.

Končno bi še naslovil resno besedo na višji šolski svet, ko ne bi znal, da po svoji nesrečni sestavi ni malo ne jamči za objektivno postopanje v tem vprašanju. Ex katedra naj bi prepovedal ljudskošolskemu učiteljstvu, da ne dela nepotrebnih ekskurzij na njemu tuja polja in naj se ne utika v zadeve srednješolskega profesorstva in naj se zadovolji s tem, da ima v Glavnem prosvetnem savjetu tudi svoj glas pri reševanju vprašanj osnovnega šolstva poleg univerzitetnih in gimnazijskih profesorjev. Skromnost bi ga delala bolj simpatičnega ko neplodna ambicija.

Glavna bitka glede enotne nižje srednje šole je danes končana. Čast naši žurnalistiki (v prvi vrsti „Napreju“), ki je z malimi izjemami storila svojo dolžnost in odločno zavrnila kulturne recepte naših laži-reformatorjev in politikov-centralistov. Če tudi nismo izšli iz boja kot faktični zmagovalci, moralna zmaga je na naši strani. To nas tolaži.

L. Zajec.

Slike iz gladne Rusije.

Petrograd. Prvi dnevi novembra.

Mesto je zagrnjeno v lahko, mokro meglo, redki sunki severnega, mrzlega vetra kostene ude. Neva prinaša iz Ladoškega jezera prve ledene plošče, ki se premikajo po toku vode enakomerno naprej v Finski zaliv.

Ljudje hite po Nevskem prospektu. Megla in mraz pospešujejo korake pasantov in sicer še vedno živahni Nevski prospekt ob takem vremenu umira. Ljudje, večinoma za zimo neprimerno oblečeni, hite nekam, kakor da iščejo toplote, blagodejne toplote, ki je v sedanji zimi v Petrogradu tako redka. Na glavnem križišču Petrograda, vogalu Litejnega in Nevskega prospekta sedi vkljub mrazu dama, dosti čedno, toda ne za zimo oblečena ter poskuša igrati na violino, toda od mraza okosteneli prsti ne ubogajo in dama prosi „radi Hrista“ miloščine. To je bivša učiteljica glasbe enega petrograiskih glasbenih zavodov.

Prizigajo se svetilke. Ljudi je vedno manj in manj, le avtomobili divjajo skozi ulice, zbiraje se pred Nikolajevskim vokalom, glavnim kolodvorom Petrograda.

Pripeljal je zopet vlak z od lakote umirajočimi otroci iz Povolžja in avtomobili imajo nalogo, prepeljati te male, nedolžne nesrečneže v razne za to za silo pripravljene zavode. Publika se ustavlja, gleda. Iz avtomobilov stopajo sanitarni in sestre ter gredo na peron.

Pojavila se je prva grupa dece in Petrograjčan, navajen v času državljanske vojne na nam nepojmljiv glad, mraz in nepopisno revščino, je vzkliknil od začudenja. Kaj takega ves čas te katastrofe v Rusiji še ni videl.

Dečki in deklice, v starosti od 5—15 let, se pomikajo čez kolodvorsko aulo; naredo par korakov, pa se vsedejo na hladna tla, utrujeni, slabi. Ne morejo naprej. Vzamejo jih na roke sanitarni ter jih neso na avtomobile. Drugega za drugim. Plač, stokanje. Ženske med gledajočo publiko plakajo. Človeka, gledalca poliva hladen znoj.

To so v cunjje zaviti otroški skeleti. Tresejo se od mraza, noge imajo po veliki večini zavite v slamo ali cunjje in skozi to slamo in cunjje se vidi sem in tja sinja, ozebla koža, pokrivačiča kost. Da, kost, ker na teh nedolžnih žrtvah ni niti sledu mesa. Niti na enem teh otrok ni gledalec videl perila. Srajca je v Povolžju luksuz, ki je bil že zdavnaj zamenjan za košček iz slame pečenega kruha. Pokriti so ti nesrečneži z najrazličnejšimi cunjami. Preko osemletnega otročička visi stara, raztrgana dolga voljaška suknja, ki se vleče za njim kot šlep. Bos in gologlav je, brez vsake druge obleke. Slamnate opanke je zgubil, zgubil je tudi kučmo. Hoditi že ne more več, vidi se mu, da zmazne, kakor hitro ostane še eno minuto na zraku. Ne joče, ne prosi, za življenje se že ne boji več. Usmiljena sestra ga položi na prvi odhajajoči avtomobil. Osemletna deklica plače, izgubila je bratca, kliče, prosi. Zopet drugi kliče mamo. No, kar je opazovalec mogel videti prvič v življenju, to je apatija otrok do okolice.

Premikati se noče. Sedi, če le more, se vleže v sneg. Ponudiš mu košček hrupa, pogleda te s steklenimi očmi, in kakor da ne vidi ne kruha, tega najvišjega ideala na smrt obsojenega Povolžja, ne tebe, kruha ne vzame in se obrne od tebe. Drugi zopet hlastno poseže za predloženim darom, toda pozabi, da drži v rokah kruh, izpusti ga in nadaljuje z lizanjem umazanega, zamrznjenega cestnega snega. Drgetanje, šklepetanje od mraza. Nesrečni otroci že ne mislijo več o kruhu, katerega so jim v tem tednu vožnje iz Povolžja do Petrograda obetali, ne mislijo sploh nič. Samo eno željo imajo še — ne premikati se. Niti eden teh 800 ta dan pripeljanih otrok ni vstopil sam v tovorni avtomobil in sanitarni so morali hoditi od vagona do vagona vlaka, v katerem so se pripeljali ti mladi nesrečneži, in iz katerih niso hoteli izstopiti.

In taki prizori so v Petrogradu na dnevnem redu. Vlada, ki je s svojo nesrečno ekonomsko politiko v l. 1919—1920 mnogo na tej revščini sama kriva, se resnično iz vseh sil trudi, da olajša in ublaži glad. Da pa reši smrti vsaj naraščaj Povolžja, otroke, je prisiljena, da vsaj en del dece evakuira iz Povolžja v rajone, ki so od lakote manj ogroženi. In tako je potekla velika reka teh nesrečnih otrok po vsej Rusiji, posebno pa na periferijo. Petrograd je poln beguncev iz Povolžja. Njihovo število je tako naraslo, da se ie vsled tega silnega

naplava gladnih iz Povolžja Petrograd že v mesecu novembru bližal gladu. Aprovizacijski pogoji tega mesta že sami po sebi niso bili ugodni in vsled silnega naplava beguncev iz Povolžja je ves petrograjski aprovizacijski in medicinski aparat zadela jako občutna kriza. In to velja za celo Rusijo, še celo v višji meri kot za Petrograd. Ogromne razdalje pokrajin, slabe komunikacijske zveze, nezadostno število vagonov in strojev, pomanjkanje zdravil in zdravniškega osebja borbo z lakoto še bolj obtežujejo.

Begunci, prihajajoči iz na smrt obsojenih pokrajin, prihajajo v pravem pomenu besede goli in bos. Vso svojo obleko so zamenjali za grizljaj kruha. Petrograjski lazareti in azili so v pravem smislu besede natlačeni z njimi.

Težko je opisati vso dimenzijo revščine, ki vlada v teh azilih. Zolá bi našel tu najhvaležnejšo temo za svoja opisanja.

Otroci leže večinoma na golih tleh, redko na slami, v nezakurjenih dvoranah, stiskajo se drug k drugemu, da si ohranijo telesno toploto, ker vsakdanja porcija drv je vsled pomanjkanja goriva apotekarsko majhna. Neznosen zrak vlada po teh azilih in kdor ni navajen na to atmosfero, je ne vzdrži. Kopalnišča ne zadostujejo potrebi vseh — število beguncev je preveliko — desinfekcijskih aparatov za obleke je tudi premalo, mila ni in razumljivo je, da so ti gladni nesrečneži polni uši, ki raznašajo infekcijske bolezni. Vse petrograjske bolnice so natlačene z bolnimi na pegastem legarju. Velik procent tako krvavo potrebnih zdravnikov je tej bolezni že podlegel.

Težko je opisati vso dimenzijo te katastrofe, ki je zadela ruski narod. Trditev, da je to največja katastrofa, ki je zadela človeštvo od njegovega početka do danes, je popolnoma osnovana in pravilna.

Ali pa se človeštvo zaveda te nepopisne nesreče, ki je zadela veliki narod Tolstega in Dostojevskega?

Opomba: Z ozirom na humanitarno tendenco zgornje črtice je želeli, da bi jo drugi listi ponatisnili. (Pisec.)

Joško Bojsenski.

Nekaj o špargelju.

Na kmetih doma, v kraju oddaljenem od mesta, poznal sem v mladih letih pač nekaj zelenjave, toda te ni bilo dosti: skromna zbirka raznih povrtnih pridelkov, katere je gojila moja draga mama, je obsegala v poglavitem: salato zimsko in poletno, kapus, rani krompir, peteržilj, motovilec, čebulo, in česen, razne stročnice, kumarce in drugo. Temu primerno naš vrt ni nudil slike, ki bi se razlikovala od one sosednih vrtov naše okolice, k večjemu da je bil skrbnejši in bolj obdelovan in opravljan sploh; to pa je bila zasluga pridnih rok njega upraviteljice.

Bil sem majhen fantiček, ko nas je obiskal nekoč striček iz oddaljenega Drebrezen-a. Pravil nam je, med drugim, o velikih vrtnarijah tam v mestu njegovega bivanja, o slastnem sočivju, zelenjadi itd., ki se prideluje v teh, o tem kako mnogo da konzumirajo mestni ljudje teh pridelkov in kako okusno da jih znajo prirediti, bodisi same, bodisi kot priloge k mesenim in drugim jedilom. Povdarjal je malenkost vrta naše hiše in pičlost v tem, kar nam donaša; tu je pogrešal še posebej špargelj, katerega ni mogel, na kar se dobro spominjam, dovolj prehaliti.

Stric — danes že počiva siromak — bodi mu zemljica lahka! — se je povrnil, mi nečaki in nečakinje pa smo, pod vtisom njegovih besedi, še dostikrat mislili na tiste velike zelenjadnike, si jih želeli videti, a še bolj okusiti in najesti se njih tako vabljivo opisanih produktov.

Jaz posebno smatral sem v svoji mladostni fantaziji, razmišljajoč o stricovih odnosnih povedkah, mestne vrte za nekake paradize, kjer je vse drugače, boljše in lepše, nego drugod. In glede špargeljna, o katerem hočem v nadaljnjem govoriti, sem si predstavljal, da mora biti rastlina, katere sad je — ako je stric zanj tako zavzet, pač nekaj nenavadnega, vzvišenega od drugih dobrot človeškega okusa.

Ako v čem, v tem poslednjem se nisem motil. V špargelju nisem našel sicer nič nenavadnega, smatram ga pa za delikateso med ostalimi vrtnimi prirastki.

Upoznal sem to rastlino spomladi leta 1917. kot takratni gojenec neke naše kmetijske šole, „prišel na okus“ in danes sem nje goreč oboževatelj, kot svoječasnno moj že preminuli stric in gotovo tudi mnogi drugi.

Ker je špargelj eden izmed prvih pomladanskih pridelkov naših vrtnih kultur in ker stojimo neposredno pred tem, ko se bo pojavil „svež in vitek“ na naših obednih mizah, morda ne bo brez zanimanja, ako podam cenjenim čitateljem prost prevod članka Francoza Vanderpyla, kojega je priobčil v „Petit Parisien-u“ in ki se glasi: „Ko odpre mlada Romanka aprila svoje nežno srčce, tedaj se pojavi na naših mizah, kakor pravi naslađe poln zakonik požrešnežev, divni špargelj v svoji svežosti in vilkosti. Pri tem je nepomembno, ali je zelene oberviljejske, roza aržantejske, bele uluske ali vijoličastomodre norške vrste: za primerno pripravo so vse enako izvrstne, pa naj se uživa vkuhan — gorak, ali mrzel z jeslim in ojem.

Nemčija je gojila med svetovno vojno velikanske nasade špargeljna v okolici Gardelengen-a. V kraju istega imena je bilo taborišče vojnih umetnikov, ki so se kaj lahko preskrbovali s tem živilskim sredstvom: mnogi izmed njih, posebno Rusi, so bili v času seziže tudi dejansko zaposleni v tamošnjih kulturah, prisluživši si tako marsikateri sold, ki je bil njim ujetnikom, dvojno dobrodošel.

Od raznih, deloma že prej omenjenih špargeljnovih vrst, se smatra aržantejska za najboljšo. Ona je rana, a ostaja sicer edina v svoji kakovosti: nobena druga vrsta se namreč ne more meriti z njeno finostjo in okusom.

O špargeljnu vedo nekateri marsikaj povedati. Pa bilo kakorkoli: Prvotno je bil špargelj divja rastlina krajev z vročim podnebjem. Naši predniki so ga poznali enako dobro, kakor čičerko. Tako pripoveduje o njem Juvénal; omenja se v zgodovini Julija Cezarja in Ambrozij Macrobe, guverner nekdanje Galije, se je pustil traktirati, ležeč na špargeljnovi postelji, s prazenimi drozgi.

V šestnajstem stoletju se je domnevalo, da je špargelj sad posajenih živalskih rogovi in staremu bretonskemu Noël du Fail-u je vcepilo to neokusno misel, da vsled obilo rogovi v Parizu in njega okolici ne more biti težko najti ondi dovolj špargeljna.

Brillat Savarin nam pripoveduje, med drugimi različnostmi, o nekem škofu svojega rojstnega mesta Bellev-en-Bugey. Temu škofu so prišli nekoga lepega jutra v njegovo palačo javljati, da je zrastle na eni izmed gred cerkvenega vrta špargelj izredne velikosti.

Kateri sladkosnedež bi bil ostal, ne da gre nemudoma na lice mesta, da vidi in overovi tak pojav? Tudi škof naše pripovedke ni zaostal; šel je in jedva je prestopil prag, že ga je opazil „mogočnega kot steber, daljšega od roke.“

Ravno je bil čas jutranje žetve, ko je pristopil vladika, on sam, oborožen z nožem, hoteč odrezati poganjek prekrasne rastline. Toda, kako razoročarje! Špargelj je bil iz lesa; neki kanonik, ki je bil čudovit strugar, je napravil posnetek. Zgodovina ne pripoveduje dalje, če in kaj se je pripetilo drznemu mistifikatorju.

Kuhinjska književnost je zelo bogata na bajkah o špargelju. Tako obstoja najmanj pol tucata anekdot o bajselovnih špargeljnovih čevljih gospe Chevet, trgovke zgodnjih pridelkov pri palači Royal v času restavracije in pozneje, pa i drugih enakih ali sličnih je na izbiro.

A. Mally:

Osnutki jugosl. narodnega gospodarstva.

Vojna je uničila deset- in desetletni trud človeških rok. Iz tega grobišča pa je vstala in vzplamtela velika ideja: misel o samoodloži narodov. Vsak narod bi si naj sam odločal politična, kakor gospodarska pota. Dosedaj so hodili narodi po drugačnih potih. Močnejši je slabšega podjarmil ter ga tlačil s kruto pestjo. In tako se je godilo tudi nam Slovanom. Po smrti kralja Sama so zavladali na Slovenskem in po smrti Dušana Silnega na Srbskem kmalu drugi narodi. Slovanski plemenitaši so izginili in na njih mesto so prišli tuje, ki so izrabljali narodno zemljo in kmeta, mu trgali takorekoč iz ust njegovo težko pridelano hrano ter zapravljali narodno blago v tujini. Zatorej se ni moglo razviti v deželi dobrostanje. Bistvena poteza gospodarskih razmer je bila ta-le: Kmet je robotal in si je smel od pridelkov vzeti le toliko, kolikor je neobhodno potrebno za življenje. A sistem izžemanja obstoji še danes. Velik del najplodovitejše zemlje je še v rokah veleposestnikov, fidejkomisov. V Sloveniji, na Hrvaškem, v Slavoniji in Vojvodini so velikanska veleposestva v rokah tujerodcev. V Bosni in Hercegovini smo prevzeli kmete še v podložništvu napram muslimanskim begom. Enako v južni Srbiji.

Vendar pa tudi v tej sto in stoletni sužnosti niso izgubili Slovani svoje samozavesti in ni se posrečilo tiranom, da bi zadušili narodni duh. Ta narod nastopa sedaj kot enotno gospodarsko bitje in razvija svoje gospodarske sile. Čuti se prostega, se povspne, da dvigne zaklad, kateri je bil dosedaj nepoznan, na katerem je sedel sovrag, ga skrbno čuval, boječ se, da bi ga dvignil-tisti, čigar edinega last je bil. Prebuda ustvarjajočih sil pa nam bo dvignila zaklad, nam bo pomnožila produktivnost našega gospodarstva.

Jugoslavija je agrarna država. To se pravi, da se večina prebivalstva peča s poljedelstvom. 80 odstotkov poljedeljskega prebivalstva štejemo. V Crni gori srednji in južni Srbiji nudi kmetijstvo prebivalstvu vir življenja. Pridelani produkti pa nikakor ne zadostujejo za prehrano tega ljudstva. Največja krivda leži pri tem na površnem obdelovanju in nizki kulturi. Tukaj še ne poznajo gnojenja z domačim gnojem, toliko manj z umetnim. Premisliti moramo, kako dobro zemljo in polja imajo, da še sploh toliko pridelajo. Pri nas bi bilo to nemogoče. Niti kaj prida trava bi ne rasla, ako bi ne gnojili. Tudi izrabljanja travnikov ne poznajo. V južni Makedoniji sploh ne krmijo živine s senom, temveč jo pasajo vse leto ter jo gonijo od kraja do kraja. Torej še popolnoma nomadsko življenje.

Toda tudi v slovenskih deželah še ne poznamo pravega obdelovanja. Zita ne pridelamo dovolj. Pri intenzivnem obdelovanju bi nam še gotovo moralo zita preostajati. Po trditvi nekaterih strokovnjakov bi bila naša tla pri dobrem obdelovanju za nekatere pridelke rodovitnejša kakor hrvaška. V splošnem bi pač morali dvigniti vrednost letnega pridelka njiv, pašnikov in travnikov najmanj za eno četrtino, da za polovico. Ekstenzivno delo mora končati ter na njegovo mesto stopiti intenzivno, ako hočemo držati korak z drugimi kulturnimi državami.

Tudi živinoreja nina stopnji, katero bi si lahko želeli. Posamezniki redijo le toliko živine, kolikor je za njih vporabo neobhodno potrebno, in ne pazijo na vzdrževanje dobrih pasem, kar je predpogoj za dobičkanosno živinorejo.

Kar se tiče gozdarstva tudi ne moremo reči, da imamo največje uspehe. Dočim priraste pri nas ha 2.5—3m³ lesa na leto, priraste na Nemškem 3.5 m³, torej še precej več. Koliko v srbskih šumah priraste, še ni statistično dognano. Ampak gotovo še dosti manj nego pri nas. Pri tem pa ni toliko krivo ljudstvo kakor država, ker ne gradi cest in železnic v krajih, kjer bi se mogel gozd izkoriščati.

Cim bolj hribovit je svet, tem nižji so odstotki njiv in travnikov, zato tem večji delež pašnikov gozda in neproduktivnih tal.

V Sloveniji, po večini alpski zemlji, prevladujejo gozdovi in pašniki. Na bivšem Kranjskem imamo relativno še manj njiv, ampak tudi manj gozda. Kriv temu je Kras. Tukaj so velike planote, posute s kamenjem, med katerimi še uspeva tu in tam malo trave. To se šteje k pašnikom. Pravzaprav pa so to neplodovita tla. Na nekaterih krajih raste borno grmičevje, takozvana makija. Slično razmerje vlada v Istri, kraški Hercegovini, v Crngori in tudi v zapadni Bosni, kjer pa že prevladuje lep gozd.

Prehod iz navedene uboge krajine k panonskemu nižanju nam kažeta Hrvaška in Slavonija. Obdelani areal je tukaj zelo velik; a tudi gozd je zelo prostran, kar je vpliv dinarskega predela. Najvišje odstotke kulturnega areala kaže v naši državi Vojvodina. Omeniti moram, da je to najplodovitejši del panonskega nižanja. Gozda je prav malo in neproduktivne zemlje samo en odstotek. Sosedna dežela, Srbija, ima relativno mnogo neplodovitih tal. Povod temu je, da je skoraj četrtina dežele državna posest. Ta velika posestva se zelo zanemarjajo. Toda v zadnjih časih se je vsekakor nekaj poboljšalo. Gozdi in pašniki so se precej skrčili na račun obdelane zemlje. Gozd nima tukaj povsod velike vrednosti, ker je redek in se nahaja v njem dosti grmičevja, zlasti ker je ljudi mnogo trpel v vojni. Še žalostnejše kakor v Srbiji pa je v Makedoniji. Tukaj je nekaj pašnikov in gozda, največ pa neproduktivnih tal. Sledovi turškega režima!

Na kratko rečeno zavzamejo v Jugoslaviji eno tretino neplodovita tla, drugo tretino gozdovi in zadnjo tretino kulturni areali.

V naši državi pridelujemo v prvi vrsti pšenico, koruzo, ječmen, rž, oves, ajdo, krompir, nekaj prosa, fižola, graha, leče, korenja, pese. Omenjena zita se sejejo po celi državi, samo da stopi v različnih pokrajinah drugo žito na prvo mesto. Nekaj vloge igra, in to posebno v zadnjem času, lan in konoplja. Razen navedenih pridelkov imamo tudi še precej dobrega vina, sadja in tobaka.

Prebivalstvo se hrani pretežno z žitom in le malo z mesom. Hrani se pač vsaka dežela s tem, kar pridelava. Mora se pa vendar reči, da uvažajo alpski in primorski dinarski deli kraljevine. Ostali proizvajajo za se, za prej navedene pokrajine in še izvažajo v druge države. Najbolj pšenico, koruzo in krompir.

Sadja pridelamo v naši kraljevini precej. Na Slovenskem igrajo glavno vlogo jabolka in hruške. V Srbiji so važne po različnih krajih, različne vrste sadja: jabolka, češnjice. Najvažnejše so pa brez dvoma slive v Bosni in severni Srbiji. Kmetje jih posuše ali pa predelajo v mezo ali kompot ali pa kuhajo iz njih žganje. V mediteranskem podnebnju igra znatno vlogo južno sadje (smokve, marelice, mandlji).

Vino uspeva pri nas v mnogih predelih. Vinoroden je pri nas južnovzhodni del bivše Kranjske in vzhodni del bivše Štajerske. Dalje raste vinska loza na Srbskem, posebno na jugu, in potem v Dalmaciji in Hercegovini. Izvažamo torej precej vina in pa tudi namiznega grozdja. Zadnje posebno iz južnih krajev. Zelo važna panoga jugosl. narodnega gospodarstva je pridelovanje tobaka, ki je razširjeno v Bosni, Hercegovini, Crngori, Srbiji, Makedoniji in Dalmaciji. Precej surovega kakor tovarniškega tobaka izvažamo čez mejo.

Z ozirom na živinorejo nas prekaša le malo držav v Evropi. Torej lahko vidimo, kakšen bi bil uspeh, če bi se naši gospodarji ozirali bolj na živinorejo. V Sloveniji redimo govedo, konje in nekaj svinj. Na Hrvaškem in v Srbiji stopi na prvo mesto svinjereja, govedo, osli in konji. Ampak vse to je majhne pasme. V kraškem in dinarskem ozemlju prevladuje ovčjereja in kozjereja. Izvažamo veliko svinj, pa tudi govedo in ovce.

Gozdarstvo je in bo ostalo pri nas eden najzanesljivejših virov gospodarstva. Vrednost našega gozda je tem večja, ker se nahajamo ob Sredozemskem morju, ob katerem so vse dežele in države takorekoč brez gozda. Zatorej je povpraševanje po našem lesu zmeraj precej živahno. Večino gozda obstoji iz bukev, hrastov, smrek in borov. Žalibog se pa ne daje še gozdu toliko pozor-

nosti, kolikor bi bilo treba. Največjo krivdo ima spet država. V Srbiji na primer še ni bilo omejeno posekavanje gozdov. Padali so veliki deli, ne da bi se bil kdo brigal za zopetno pogozdenje. Sedaj je v tem oziru že boljše, ker se je izdal zakon, da se prepreči to razgozdanje. Druga velika krivda države je, da štiti preveč veleposestnike in gleda premalo na svoja lastna posestva. Suho in odpadlo vejevje leži po vseh teh gozdih, dušič mlada drevesca. Tu in tam pa še leži kakšno starikasto, po vetrovih podrtu drevo, takozvana sušica, katera je gnezdo največjega sovražnika gozda, črva-lubadarja in tako pospešuje okuženje gozda. To bi se morala iztrebiti, potem bi še le lahko govorili o kultiviranih gozdovih. In to je tudi naloga, katere se nam stavi. Iztrebiti moramo najprej nemarnost, površnost in ekstenzivnost. Potem še le lahko pričnemo z racionalnim delom. Začeti pa moramo pri temelju, ako nočemo, da se nam ne podere prej ali slej kulturna stavba. Dvigniti moramo prvič kulturni nivo kmetijstva. Tu nas pa čaka posebno hudo in trudopolno delo v južnih deželah. Poučevati se morajo kmetje v pravem obdelovanju. Pokazati se jim mora, katere snovi potrebuje ta ali ona prst, da se zviša nje produktivnost. Veleposestnikom in fidejkomisom bi se morala odvzeti zemlja, katero zanemarjajo in jim je takorekoč odveč, in razdeliti med potrebno ljudstvo. Tako bi padli na en mah dve muhi. Doselej zapuščenca zemljišča bi bila obdelana in nadalje bi se tudi rešil del socialnega vprašanja. Za vzgled pri vseh teh naredbah si postavimo. Nizozemsko in tedaj gotovo ne bomo vozili slabo.

Raznoterosti.

Kratke, a debele noge. Nemško ženstvo je kruto užajeno. Ves Darmstadt je po konci „Frankfurter Ztg“ poročala, da je nemški pisatelj Kazimir Edschmied v resni nevarnosti za svoje življenje. Izdal je zbornik novel in v eni teh zapisal, da „hodi nemška žena na kratkih, a debelih nogah skozi življenje“. To je povzročilo med nemškimi ženskimi ekscelencami v Darmstadtu cel vihar. Po časnikih divja razburjena polemika; eni so za Edschmiedovo mnenje, drugi proto. Svrstivo stresa sicer tiho rezidenco in išče za veznikov tudi po drugih nemških mestih. Zdaj je nekdo predlagal, da bi Darmstadtke ad oculos demanstrirale, ima li pisatelj prav ali pa je grd obrekovalec!

Nerोजना nevesta. „Jurnal des Debats“ se jezi na francoski birokratizem. Vsi kulturni narodi se nam morajo smejeti, piše, če zvedo sledečo zgodbo: L. 1898. se je narodila nekemu kmetu hčerka. Bilo je baš med žetvijo, toraj dela ogromno. Kmet rojstva svoje hčere ni naznanil takoj, nego šele 20. dne. Obč. urad pa se je razjezil: „Vsaj tekom treh dni bi jo bil moral naznaniti!“ In kmet je bil ovađen ter je moral plačati 25 frankov globe s vzemi troški. Plačal je in odšel domov. Nihče ni dejal kmetu: Zdaj moraš hčer javiti znova! Obč. urad pa vpisuje otroke le na prijavo staršev... Cas je potekal, dekle je doraslo, doseglo 25. leto, postalo nevesta in se hotelo poročiti. In zahtevalo je uradnega potrdila o svojem rojstvu. A tu se je izkazalo, da dekle sploh še ni rojeno, zakaj občinska matrika je nima vpisano. Cerkevni rojstni list, Šolska spričevala niso „oficijalni“ dokumenti; velja le to, kar izda občina. Zadrega. Zopet je tekel kmetiški oče na obč. urad javiti 1898. rojeno hčer, a zopet so ga zavrnili in zopet hoteli kaznovati. Izkazal se je pa, da je 25 fr. že plačal. Ali dekle je že polnoletno ter se mora torej samo javiti, če hoče, da jo vpisejo v matico. Vsa zbegana nevesta je torej pritekla še sama javiti, da je resnično rojena. Toda nahlulili so jo, da se mora legitimirati, privedi pričje itd. Če je šlo vse po sreči, je danes morda že omožena. Gotovo pa ni! Zakaj birokratizem!

37 milijonov Rusov je obsojenih na smrt vsled gladi. Ali ne vstrepeče Vaše človeško srce? Ali hoste storiti vse, kar vam je mogoče in pomagati gladujočim v Rusiji?

Narodno gledališče.

Repertoar:

Sobota 15.: Zapirto.
Nedelja 16.: Ob pol 15.: „Skopuh“. Izven abon. — Ob pol 20.: „Cigan baron“. Izv. abon.
Ponedeljek 17.: „Neznani prijatelj“. Premi-jera. Izven abon.

Objave.

§ I. Mariborski bioskop. Soboto, nedeljo in ponedeljek se predvaja v I. Mariborskem bioskopu I. del velikanke senzacionalne drame z divjimi zverinami — Sveta mržnja. Ta film, ki v vsakem oziru presega vse dosedaj v istem sujetu posnete filme, je izborno insceniran z izvanredno napetimi momentami ter dobro vsebino. Pri vseh večernih predstavah svira godba. Radi velikih nabavnih stroškov ni znižanih cen.

§ Zamenjam stanovanje, ki se nahaja v bližini kadetaice in sestoji iz 4 sob, kopalnice, dveh kleti, pralnice ter vrta za stanovanje 3 do 4 sob in drugih pritlikov v bližini vile „Korotan“ (glavni kolodvor).

Narodna gledališča in domači komponisti.

Vsako leto zagotavljajo gledališki ravnatelji, da bodo gojili v prvi vrsti le domačo glasbo (o drami tu ne bomo razpravljali) — šele potem naj pride na vrsto — tuja. Že par dni po otvoritvi sezone se daje prednost tuji glasbi — domača dela se dosledno prezirajo. Zunanaj pa je obsejna tablica »Narodno gledališče«.

Ministrstvo za prosveto je izdalo lani okrožnico vsem gledališčem, v kateri naroča, naj se v prvi vrsti goji le domača glasba. Radi tega je dalo izdatno — subvencijo; in to subvencijo naj porabijo gledališča za tuja dela!! S tem podpiramo tuje skladatelje, a domačim jemljemo vsako nadaljno veselje do komponiranja.

Ravnatelji se izgovarjajo, da nimajo domača dela — glasbenega arhiva; ako pa ta eksistira, tedaj najdejo druge vzroke za katere niso nikdar v zadregi. Režiserji se izgovarjajo, da nimajo garderobe — za tuja dela je pa vsega dovolj. Smrdi jim vse kar je domačega — raje premlevajo nemške »slagerje«. — Tudi solisti se upirajo domačim delom, da ni vredno studirati samo za Ljubljano in Maribor, kajti drugod s tem ne morejo nastopiti (mislijo še vedno, da so v Avstriji!!)

Tudi zavist, nevošljivost in škodljivost poznajo. Osterc je dal na razpolago prvo delo: »Krst pri Savici«, opera v 3. dejanjih. Prepisal je sam partituro za soliste, zbor in orchester — a mariborsko gledališče se ne zgane. Pač pa čitamo v »Narodu«, da bodo dali v M. prvo slovensko opero »Prodana nevesta«, katera zahteva 9 solistov, na razpolago pa imamo enega. Kako bo to izgledalo in kaj bodo rekli bratje Čehi — to raje molčimo. Boli nas samo to, da so si izbrali ravno češko delo za poskusnega zajca.

V Ljubljani so slučajno videli klavirski izvleček opere: »Krst pri Savici«. Takoj se je nekdo izjavil (ne da bi poznal dela) prav po kranjsko: »Tega d... mi ne bomo dali! Osterc je sam sestavil libreto, ga sam uglasbil, sam priredil za orchester in ako bi bilo treba, bi delo sam nastudiral in sam dirigiral. Koliko takih začetnikov, pa ima Ljubljana? Ali sploh poznate delo? Orchester je delo dvakrat preigral in tukajšnji glasbeniki so se jako las-kavo izrazili o njem. Uprava gledališča je dolžna komponistu, da ta sliši svoje prvo delo, da črta, koncentrira in izboljša opero do največje možnosti. — Ravno čitamo »Novo dobo«. Zikovec so igrali Osterčev »Menuet« in kritika ga primerja z Dvorakom. Lahko čitate »Narod« in Savinov sklep. Prosim gospoda — dejanja govore! Osterc je šele začetnik, a gotovo bolj zaslužen nego marsikateri drugi. Še nekaj. Kogoj komponira: Krst pri Savici s predigro v dveh slikah. Osterc pa je že davno izvršil opero v 3. dejanjih. Je to zelo značilno za Kogojja!! Sedaj jo »siže« lažji!

Tudi Parmovo opereto »Apollonov hram« ima mariborska uprava v rokah, za njo tudi popoln glasbeni ar-

hiv a godi se mu istotako kakor Ostercu.

Po drugi strani pa hvalijo neke variacije, ki niso nič drugega kot nekdanje domače naloge iz konservatorijata. Zdi se nam smešno, ko čitamo veličastno kritiko domačih nalog. Čemu toliko glorije. Nazadnje odleti za te variacije tega in tega durja ali mola se kak — križec, da bo koza cela, a volk sit. Imamo tudi komponiste, ki pustijo orchesterat dela pri kaki vojaški muziki; plača se toliko in toliko — vso slavo pa pobere v svojo nenasitno malho — komponist. Drugega zasluženega komponista pa kritiki namenoma raztrgajo, da zgrbi skladatelj vse veselje do novih skladb. Taka kritika, ki računa na to je neodpustljiva.

Dobe se pa ljudje, ki se štejejo za kapelnike, a imajo to slabost, da ne znajo taktirati. Vsled nesposobnosti si ne upajo prebavit niti navadnega komada. Logično bi bilo, da bi odstopil delu drugemu kapelniku. Ne — po vsi sili si hoče izsiliti monopol za svojo osebo. Tako lahko postopajo samo protežiranci — teroristi. Zato se nam zdi smešno, ko čitamo veličastno kritiko domačih nalog. Po eni strani glorija za variacije, po drugi strani pa raztrgajo na kose dobro delo. Ali je tedaj na mestu izrek: »Takega d... mi ne bomo dali!«

Protežiranci izrabljajo vsako javno institucijo samo zato, da se producirajo pred publiko in to pod njenim varstvom. Ako ni dobro — pa institucija ni za kritiko. Zato se čita take kritike, da človek ne ve ali je bil notri — akoravno je bil. V časopisu je boljše izpadlo kakor sicer.

Zakaj ministrstvo za prosveto ni sestavilo seznama domačih del in takega predložilo vsem upravam gledališč z nalogom, da se upošteva, sicer naj se odreče subvencija? Pevci na naj se že pri pogodbi zavežejo, da se bodo učili v prvi vrsti naša dela. Sestavili smo seznam del: Opera: Albini: Maricon, Barsa: Oganj, Barsa: Čevljar iz Delft, Binicki: Na uranku, Dobronic: Suton, Dobronic: Stanac, Förster: Gorenjski slavček, Hristič: Knez iz Semberije, Konjović: Vilja voo, Muhovič: Uskok, Mitrovič: Priča jedne noči, Osterc: Krst pri Savici, Parma: Urh grof Celjski, Zlatarog, Stera pesem, Xenia. Savin: Lepa Vida, Poslednja straža, Savine: Xenia, Vilhar: Smiljana, Ivanjski kres, Lobutška sitotica. Zajc: Zrinjski. H. O. Vogrič: Kraljevstvo Tvoje, pevška alegorija in H. O. Vogrič: Zlata bača, drama s petjem. Opera eta: Albini: Baroš Trank, Bosonoga plesalka, Madame Troubadour, Dr. Ivavice: Gospica vrtoglavka, Muhovič: Persida, Parma: Caričine Amalconke, Nečak, Apollonov hram, Zoročnik v skripcih. Prejaci: Kavalir apaš, Zajc: Mornarji na krovu, Gospodja in Husari, Carovnica iz Boissy. Pevdarjamo, da ta seznam ni popoln. Za prvo silo imamo 38 glasb. del. Ako na vprašate kakoga ravnatelja, bo trdil: »Saj nimamo nič, kaj bomo dali!«

Komponiste opozarjamo, da zberejo za svoja dela sledeče podatke: 1. Naslov. 2. Značaj in število dejanj. 3. Število solistov in celokupnega osebja. 4. Kje se nahaja partitura in glasbeni arhiv. 5. Je li delo lahko, srednje ali težko. 6. Zapreke pri sceneniji. 7. Kje se je že igrala, kolikokrat in s kakim uspehom.

Komponisti naj se združijo, da bodo lahko enotno nastopali in varovali svoje interese. Naj sproži kak glasbenik v Beogradu (ref. min. za prosveto) poziv v časopisu. Temu naj odpošljejo komponisti sezname svojih del (za gledališča).

Tudi srbska in hrvatska gledališča (isto velja Sloveniji) naj podpirajo Jugoslov. glasbenike (ne bodimo lokalni) kajti ugled bomo dobili v tujini le, ako bomo mi sami cenili in vprizarjali lastna, domača dela in s tem bomo tujini najbolj dokazali, da smo tudi na glasbenem polju — kulturni. J. G.

Sokolstvo.

o Sokolski dom v Ljutomeru. Požrtvovalnost naše narodne javnosti je omogočila, da se že letos prične s pomembno stavbo Sokolskega doma v Ljutomeru. Skoro vse potrebno gradivo dobi Sokol brezplačno; vkljub napornu klerikalcev je dobil Sokol od občine stavbišča po urinarni ceni. Eden iz

med klerikalnih odbornikov je celo izjavil, da je Sokol za zaslužil in je tudi glasoval za prodajo. Veseli nas živahno gibanje Ljutomerskega Sokola in upamo, da ga vidimo že jeseni pod lastnim krovom. Zdravo!

o Poljska Sokolska zveza je pozvala vse svoje članstvo k udeležbi na vsokolski zlet v Ljubljani.

Sport.

: POLNP. Odboreva seja dne 18. t. m. izostane. Dežurno službo PO dne 16. in 17. t. m. vrši gospod Nemeč, dne 23. t. m. g. Šepec. — K tekmam Ilirija (Zagreb): Maribor in Ilirija: Rapid dne 16. in 17. t. m. se delegira kot sodnik g. Osebik. — Dne 23. t. m. se imajo odigrati prvenstvene tekme rez. Maribor: rez. Rapida sodi g. Frankl in Maribor I.: MAK I. sodi g. Šuput. — Predtekma se ima začeti ob 1/15. uri, tekma prvih moštev ob 16. uri. — Opozorja se vse klube, da morajo obstranski sodniki pri tekmah biti odrasle, ne pod 17 let stare osebe. — Obračun prvenstvenih tekem kakor tudi žigosanje vstopnic se mora najmanjše 8 dni po ozirna pred tekmo predložiti g. Šepec Radovan Grajski trg 2. — Za dne 16. in 17. t. m. se doveli članu S. V. Rapid Žunkovič Davorin tekmovali v moštvu Rapida (rezervnem) v Celju.

: Ilirija (Zagreb) v Mariboru. Zagrebško prvorazredno moštvo »Ilirija« tekmuje na velikonočno nedeljo z ISSK Maribor, na velikonočni ponedeljek z SV Rapid. Začetek interesantnih tekmovalj je določen na 16. uri. Igra se na prostoru I. slovenskega sportnega kluba »Maribor«. V predtekma ki se začnejo ob 14. uri nastopi prvi dan rezerva »Rapida« proti Korotan I, drugi dan pa rezerva Maribora proti rezervi Rapida, Zagrebčani, ki so gosti najmočnejših mariborskih klubov, izmed katerih sta oba kluba v dobri kondiciji, bodo sigurno napeli vse sile, da kar najčisteje zastopajo zagrebški sport. Pričakuje se zelo ostrí boj.

: Zagrebčani v Mariboru. Na velikonočno nedeljo in ponedeljek nastopi prvi dan proti »Mariboru«, drugi dan pa proti »Rapida« prvorazredno zagrebško moštvo hrvatskega sportnega kluba »Ilirija«. Gosti igrajo v prvenstveni borbi v Zagrebu precejšno ulogo. Pred kratkim se je moral zadovoljiti jugoslov. prvak Hašk v prvenstveni tekmi z »Ilirijo« po zelo ostrí borbi z rezultatom 3:1. Moštvo gostov ima v igri zelo odločne poteze ter nam bode na obeh dneh sigurno nudilo najlepši sport. — 17. t. m. igra Maribor rezerva proti Rapid rezervi ob 14. uri.

Gospodarstvo.

Tudi zagrebška borza bo notirala v dinarjih. Upravni svet zagrebške borze je 18. t. m. storil važen sklep, da bodo od 13. t. m. naprej tudi na zagrebški borzi vsi tečajni notirani v dinarjih. Tako izginejo jugokrone in domova inozemstva, da imamo v naši državi dve valutni.

Zahtevajte v vsaki gostilni „Tabor“.

Partija št. 46.

Match Maribor—Zagreb v Mariboru dne 26. marca 1922.

Gambit krajevega tekača.

Beli: Bazala Zagreb.	Crni: Nejepra Maribor.
1. e2—e4	e7—e5
2. f2—f4	e5xf4
3. Lf1—c4	Sg8—f6
4. Sb1—c3	Sb8—c6
5. Sg1—f3	Sc6—a5
6. Dd1—e2	5a5xc4
7. De2xc4	c7—c6
8. 0—0	h7—h6
9. e4—e5	Sf6—h5
0. d2—d4	g7—g5
11. Sc3—e4	d7—d5
12. e5xd6 e. p.	Lf8xd6
13. Se4xd6	Ld8xd6
14. Tf1—e1	g6—g5

100.000 K globe, češ, da je par orlopedičnih čevljev stranki zaračunal za 100 K preveč. Vzklicni senat je to razsodbo čudovito hitro potrdil, le omilil jo je na 5 dni zapora in 30.000 K. In g. župan Grčar je čudovito hitro (12 dni pred rokom izvršitve kazni) poslal — pred rokom — zvedel tudi ministar n. r. g. dr. Kukovec, ki je poskrbel, da Suličevi nasprotniki niso prišli na svoj račun. Strokovnjaki večjih mest so se izjavili, da tu ne gre za ortopedične čevlje, nego za izredno dobro izdelane luksuz-čevlje, za katere cena nikakor ni bila prekoračena. Slična mnenja je oddala tudi trgovska obrtna zbornica v Ljubljani. Dognalo se je tudi, da eden zvedencev niti ni bil opravičen oddati svoje mnenje, ker mu je obrtna oblast radi obsojenega zločina prepovedala sploh vsako izvrševanje čevljarske obrti. Vzklicno sodišče je v ponovni redni razpravi g. Suliča popolnoma oprostilo ter prvo razsodbo razveljavilo. Razlogi: čevlji nikakor niso bili kot nujno potrebni, ampak izvanreden izdelek, torej ne spadajo pod zakon, o pobijanju draginje in ne v kompetenco bivših občinskih sodišč.

m Zgubljen rodbinski spomin. Nekdama je zgubila od Slovenske ulice — Grajske ulice — Krekova ulica zlato damsko uro, zanjo dragocen rodbinski spomin. Pošten naštelj naj jo izroči pri policiji ali našem upravnistvu proti primerni nagradi.

m Razpis javne dražbe. Finančna uprava proda v četrtek dne 20. aprila t. l. ob 11. uri v uradnem posloju Ciril Metodova ulica št. 1, II. nadstropje soba št. 34 dvost. žarnice po 16 normalnih sveč potom javne dražbe. Žarnice se bodo oddajale v partijah ali po čez najvišjemu ponudniku. Kupnino je plačati takoj pri prevzetju blaga. Interesentje se vabijo, da si ogledajo žarnice dne 19. 4. t. l. med uradnimi urami.

m Izjava. Povodom požara mlina Franz v Mariboru, je tudi naši tvrdki bilo uničenega za K 200.000 blaga. To škodo je zavarovalna zadruga »Croatia« iz Zagreba, glavno zastopstvo v Mariboru, kar najkulturnije likvidirala in nam je izplačala celo odškodnino! Za izkazano kulantnost se temu domačemu zavodu kar najtopleje zahvaljujemo in ga v vsakem oziru priporočamo. Maribor, dne 9. aprila 1922. Hoffmann d r u g. 564 2-2

m Rogaska statua je najboljša naravna in zdravilna voda.

m Beračen je otrok po gostilnah in ulicah je postal v Mariboru zopet navada. Policija je večeraj prišla v neki tukajšnji gostilni 12-letnega fanta neke vdove, ker je beračil pri gostih. Kmalu na to so prijeli njegovca 10-letnega brata, ki je tudi beračil. Prej pa je še našel nek robec, v katerem se je nahajal znesek 60 K, ki ga je bržkone izgubila kakšna kmotica. Na Glavnem trgu pa je ukradel nek stolček. — Opozarjamo prebivalstvo ponovno na to, da je vsakega otroka, ki berači po ulicah in javnih lokalih prijaviti policiji ali pa državni zaščiti dece, ker so ti otroci navadno nepridipravi, ki naberačen denar zapravijo za razne ne-nepotrebne in prepovedane stvari.

m Tatvina. Dne 4. t. m. je prijavil tatvinski vojenec na kolodvorski restavraciji Ivan Klaniček, da mu je med 20. in 21. uro zvečer izginila iz njegove spalnice nova obleka vredna 1000 dinarjev, ponošena obleka, vredna 200 dinarjev, površnik, vredna 1000 dinarjev, novi čevlji, vredni 200 dinarjev, zlata moška verižica vredna 250 dinarjev in usnjata tobačnica, vredna 50 dinarjev. Sum je padel na čistilca bedilnega oročja, ki je kmalu na to izginil. Na intervencijo tukajšnje policije je bil osumljeni Karol A. dne 13. t. m. aretiran v Ljubljani ter izročen sodišču.

m Zopet tatvina kolesa. Kljub temu, da so tatvine kolesa v zadnjem času na dnevnem redu, so ljudje še vedno tako neprevidni, da puščajo kolesa brez nadzorstva. Večeraj je izginilo nekemu Ivanu Lesniku v Vetrinjski ul. št. 14 moško kolo, znamke »Puch«, ki ga je pustil brez nadzorstva stati pred vežo.

m Velika kavarna. Najmodernejša kavarna v Sloveniji. Na razpolago tu in inozemski listi. Eleganten Bar — Dnevno koncerti.

15. Dc4—a4 b7—b5
 16. Da4—a6 0—0
 17. c2—c3 f7—f6
 18. b2—b3 Tf8—e8
 19. Lc1—a3 Dd6—d7
 20. La3—c5 Le6—d5
 21. c3—c4 Ld5xf3
 22. g2xf3 g5—g4
 23. f3xg4 Dd7xg4+
 24. Kg1—f2 f4—f3
 25. Te1—e7 Dg4—g2+
 Beli se uda.

Partija št. 47.

Iz istega matcha.

Angleška igra konjev.

Beli: Agapjejev Crni: J. F. Peyer
 Zagreb. Maribor.

1. e2—e4 e6—e5
 2. Sg1—f3 Sb8—c5
 3. c2—c3 h7—h6 ?

(Diletantsko! Teorija priporoča Sg8—f6, d7—d5 ali f7—f5).

4. d2—d4 e5xd4
 5. c3xd4 d7—d5
 6. Lf1—b5 a7—a6

(Zopet zgubljen tempo! Bolje Sg8—e7).

7. Lb5xcb+ b7xc6
 8. Sf3—e5 Lf8—b4+
 9. Lc1—d2 Lb4xd2+
 10. Sb1xd2 Sg8—e7
 11. Ta1—c1 Dd8—d6
 12. 0—0 0—0
 13. Dd1—a4 Lc8—d7

14. e4xd5 Dd6xd5
 15. Tf1—e1 Tf8—d8
 16. Tc1—c5 Dd5—d6
 17. Sd2—e4 Dd6—e6
 18. h2—h3 f7—f6
 19. Se5—g4

(Grozi Se4xf5+. Mladi Rus je s spretnim manevriranjem svojega nasprotnika popolnoma nadigral.)

20. Da4xa5 Kg8—f8
 21. Se4xf6! Se7—d5
 22. Tc5—d5!! De6—f7

(Beli igra v briljantem slogu svojega velikega rojaka Cigorina! Na bxd sledi mat v dveh potezih.)

23. Da5—c5+ g7xf6
 24. Te1—e7 Kf8—g7
 25. Te7xf7+ c6xd5
 26. Dc5xd5+ Kg7xf7
 27. Dd5—h5 Kf7—g7
 28. Dh5xg4+ Ld6xg4
 29. Dg4—f4 Kg7—h7
 30. Df4xc7 Kh7—g6
 31. g2—g4 Td8xd4
 32. f2—f4 Ta8—d8
 33. Dd7—c6 Td4—d7
 34. Dc6—e4+ Td7—d6
 35. Kg1—f2 Kg6—g7
 36. Kf2—g3 Td8—d7
 37. f4—f5 Td6—d5
 38. De4—e8 Td5—d6
 39. a2—a4 Td7—f7
 40. De8—e2 Td6—b6
 Tf7—b7

41. Kg3—h4 Tb6xb2
 42. De2xa6 Tb2—b3
 43. Db6—e6 h6—h5
 44. De6—e8 h5xg4
 45. De8—g6+ Kg7—h8
 46. Dg6xf6+ Tb7—g7
 47. Df6—f8+ Kh8—h7

(Do tukaj je beli igral celo partijo naravnost dovršeno in bi sedaj moral vleči h3xg4 ter bi s tem prav hitro dobil.)

48. f5—f6?? Tb3xh3 mat.

Maribor ima prvenstvo v šahu. Pod tem naslovom piše „Slov. Narod“ z dne 7. t. m. o matchu Maribor Zagreb sledeče: Ko so Zagrebčani odhajali k šahovskemu turnirju v Marigor, so hrvatski listi pisali, da bo ta pot odločila vprašanje prvenstva šahovskega sporta v Jugoslaviji in v zvezi s tem tudi ugled napram inozemstvu. Ze prvi dan se je prvenstvo odločilo za Maribor, pri čemer prihaja še v poštev, da je Zagreb poslal svoje najboljšie šakiste na prvenstvenav bitko v Maribor.

Gg. Klešč in Kühr, lastnika „Velike kavarne“ sta mariborskemu šah. klubu poklonila krasno šahovsko igro, ki ima ploščo z napisom: „Zmagovalcem pri turnirju Maribor—Zagreb Velika kavarna“.

Match Maribor—Zagreb. (Poroča dr. Aate Banekovič v zagrebških „Novostih“ z dne 2. t. m. — Nadaljevanje.) Prvi dan: Mariborčani so izžreballi bele a mi črne. Kramer je igral proti Rožiču

damski gambit, kojega je slednji odklonil. Igra se je gibala v pozicijskem slogu, pri čemer je Rožič s solidno igro dobil na damskem krilu enega kmeta več in je zmagal v končni igri. Rožič je igral vzorno in njegova igra zasluži tem večjo pohvalo, ker Kramer ni napravil niti ene napake, temveč je podlegel le radi boljše igre Rožiča. Stupan je dobil proti Peyerju tudi v damskem gambitu. Igral je korektno, a radi Peyerjevo indispozicije ni imel mnogo truda z njim. Partija dr. Stefančič—Singer je bila sicilijanska, po dolgi borbi je Singer dobil enega kmeta, a ker ga v končni igri ni znal izgrabit, je partija ostala remis. Partija dr. pl. Kruglevski proti meni je bila Caro-Kann. Moj avanturistični napad na kraljevem krilu in moje kompromitirano damsko krilo sta tvorila situacijo, da sem od devize: „vse ali nič“ izbral drugo alternativo. Partija Nejevska—Bazala je bil damski gambit. Bazala je že začetkom začel in dobil nevhvalno pozicijo, da je „u brod curilo sa svit strana“. Peyer-Agapjejev se nista dolgo uatezala. Beli je že začetkom zakvartel svojo damo in hotel brez nje igrati na remis, a je kmalo razobesil belo zastavo. Partija Hočevar—Kalabar je bila najdaljša. Beli je imel materijelni plus, a boječ se odprtega napada črnega, je ponudil remis, kar je črni sprejel. Rezultat Mariborčani dobili 3, zgubili 2 a remizirali 2. Stanje: 4:3 v korist Mariborčanov. (Konec prihodnjic.)

GOSPODARICA SVETA.

Avanturističen roman. Spisal: Karl Figdor. Prevel: R. R. (Dalje.) (56)

Kako brez sledu je bilo že izginito vse to! V teh letih sreče se je bila tako malokdaj spomnila na tisto davno zgodbo, o kateri skoro ni mogla verjeti, da jo je doživela res ona sama.

Je bila li res ona tista, ki se je bila napotila križem sveta iskati sredstev za svojo osveto? Murphy!...

Torej še živi ta brezsrčni politični spletkar, ni ga še zadela zaslužena kazen... Nenadoma pa ji šine v glavo strašna slutnja: »Kaj hoče od Allana?« Kjer se prikaše Murphy, tam je blizu nesreča. »Allan«, skoro bi kriknila glasno njegovo ime, tako lesno ji je pri sreč. Trepetajoč se sklone k telegrafistu. »Inženir Allan Stanley je zapustil hotel.« pravi tja dalje telegrafist. »sedel v voz ter se med navdušenim vzklikanjem množice odpeljal proti Marsovemu polju.

»Baron«, Mavda plane kvišku, »ali je tudi baron zapustil hotel?« »O tem poročila ne pove.« »Dalje, dalje!«

Neutrudljivo prestavlja mladi telefonist v samotnem stolpu starega gradu ob Renu Mavdi poročilo za poročilom.

Mavda sedi zopet na svojem stolu strta in pobita, čakaje trepetajoč na poročilo o usodnem, odločilnem trenutku, ki jo napravi za najsrečnejšo ali pa za najsrečnejšo žensko na svetu. Toda kljub vsem naporom ostati trdna in verna se je vedno bolj polasča prepričanje, da se pripravlja nekaj strašnega, nepopisnega, česar ni več mogoče preprečiti.

Brezlična postaja na Eiffelovem stolpu pošilja v svet neprestano poročila za poročili.

Tako kakor Mavda, tako čaka na ta poročila vseljni svet.

In vendar ne tako, tako z vsem srcem in z vso dušo kakor ona, Allanova žena. Jezi se sama nase, da je privolila v to, da je odšel v Pariz sam, brez nje. Nesrečo — ki mu, kakor ji slutnje pravijo, preti — bi bila ona morda mogla še pravočasno preprečiti. Če bi bilo potrebno, bi se raje sama žrtvovala, samo da bi rešila njega in njegovo iznajdbo.

»Zaman; ji pravi tajan glas, »prepozno je!« Aparat poroča dalje... »Diplomska loža zunaj na Marsovem polju ni bila še nikoli tako natlačena kakor je danes. V njej sede vsi znani svetovni politiki. Angleški poslanik baron Murphy se ravnokar sklanja k svojemu sosedu ter mu z iztegnjeno roko kazoč na stroj pripoveduje nekaj na uho. Je li ta veličastna nova iznajdba res že v njegovi posesti? Ali je iznajditelj, kakor trdijo govorice, odbil njegovo ponudbo? Če pa je res doživel neuspeh, zakaj se obnaša tako samozavestno!...

Dalje pripoveduje aparat, brez prestanka, neutrudljivo. Dalje, brez prestanka in neutrudljivo prestavlja telegrafist Mavdi njegova poročila. Naenkrat pa postane njegov glas negotov, trepetajoč. Za hip obmolne, kakor da premišljuje, ali naj bi povedal Mavdi tudi to, kar sedaj poroča aparat.

»Zdi se mi, da se je moralo nekaj zgoditi... sprejgovi brez trenutek jecljajajoče in negotovo. »Razdalja je prevelika, zato poročevalci ne vidijo dobro, kaj se godi. Po stopnicah, ki vodijo gori v višino velikanskih stožcev, drvi nek v modro montersko haljo oblečen človek. V njegovih rokah plapolata nekaj podobnega beli ruti. Sedaj je dospel do stojišča, na katerem se nahaja inženir Allan Stanley. Toda kaj naj pomeni to? Mož v modri halji se je vrgel na Stanleya. Borita se. Iz spodnjik delov stroja so se pričeli naenkrat dvigati mogočni ognjeni plameni. Kovina se pričena topiti. Sedaj je zrmel mož v modri halji preko ograje v globočino. Inženir je zopet sam na stojišču. Ognjeni plameni obkrožajo tudi že stonice ter stožce. Nudi se groyzna slika! Strašna moč stroja uničenje

stroj sam! Silna električna sila topi njegove lastne dele...«

»Allan!« krikne Mavda, kakor ranjena žival. »Allan! Umore tell!« Telegrafistov glas postaja vedno bolj zlomljen. »Inženir Allan Stanley, ki stoji še vedno gori med stožcema, drži v rokah kos papirja, katerega pritiska na ustnice. Sedaj je dvignil roke v zrak. Velikanski ognjeni plameni so ga obkrožili ter zakrili. Sedaj... sedaj... se ruši ves stroj... grmi na tla...«

»To ni res! To ni mogoče!« krikne Mavda z glasom, ki ni več podoben človeškemu. Potem se nasloni na zid s povešeno glavo in s široko odprtimi očmi pričakuje nadaljnega poročila, one odločilne, odrešilne besede.

Toda te besede ni! Minute, četrture pretečejo, neusmiljene strašne. In končno spozna, da je vse končano.

— Po grajskem dvorišču tekajo ljudje kakor brez uma semtertje. Iz stolpovih lin se razlega strašen, nečloveški krik: »Gorje ti, Murphy!« »Gorje ti!« Potem utihne vse.

65.

Udobno naslonjen sedi baron Murphy pri pisalni mizi v pariški poslaniški palači. Njegov obraz izgleda zaspan, ustnice so še tanjše kakor navadno.

Nenadoma se začuje na vratih vodečih v sosednjo sobo lahko trkanje. Baron je vzdrmi iz svojih premišljevanj ter okrene glavo. Med dvemi stoji ataše.

»Kurir je tu... ali naj čaka?« »Pošljite ga le k meni, Burnet,« odvrne Murphy. »Getov sem.«

Počasi vzame z mize ravnokar dogotovljeno poročilo, katerega še enkrat v naglici prečita.

»...Joe je plačal svoj uspeh s smrtjo. Popolnoma zavestno je šel v smrt. Nagrado, katera mu je bila obljubljena, je treba tako izplačati njegovi družini.«

»S smrtjo Allana Stanleya in uničenjem njegovega stroja upam, da je za vedno pokopana skrivnost te opasne iznajdbe. Kolikor se mi je posrečilo dognati, ni imel Stanley tu v Parizu pri nobeni banki kakere safeja. Tudi v njegovi sobi v hotelu se ni našlo nikakih tozadevnih načrtov. Ti bi se mogli nahajati torej edino le v njegovem gradu ob Renu, toda kakor mi sporoča ravnokar moj agent iz Nemčije, je v pretekli noči njegov grad pogorel do tal...«

Murphy podpiše dogotovljeno poročilo, ga zvije skupaj ter lastnoručno zapečati.

»Tu!« reče čakajočemu kurirju. »Izročite ga osebno njegovi ekscelenci! Odpotujte takoj z nočnim ekspresom!«

Kurir se prikloni, vzame pismo ter ga vtakne v svojo mapo, potem se okrne ter izgine.

Baron Murphy je sam.

66.

Ekspresni vlak Paris—Ostende drvi skozi noč. Kurir barona Murphyja je imel srečo. Kljub avtomobilski nesreči med vožnjo na kolodvor — nek tuj avtomobil je bil zadel ob njegovega — je bil še v zadnji minuti dohitel vlak. Tako sedi sedaj v nalašč zanj rezerviranem oddelku ter se pripravlja za noč.

Nenadoma pa se začuje zunaj na hodniku nemir. Kurir pogleda. Pred vrati se prepira nek pasažir s konduktarjem. Pasažir je bil očitno kakor on sam vjel vlak šele v zadnji minuti. Pozna se mu, da je tekel, kajti ves je zasopljn. Za zlatimi naočniki se mu blišče nervozne oči. »Kak profesor ali kaj podobnega!« si misli kurir ter se loti zopet svojega posla.

Toda takrat se nenadoma odpro vrata njegovega oddelka.

Kurir bi mu najraje zameril, toda pogled na prestrašni obraz tega čudaka, po katerem tečejo kar celi curki znoja, ga mehča. Le s težavo se vzdrži, da se mu glasno ne zasmeje.

»Ako vam je s tem res pomagano, potem izvolite!« »Srčna hvala vam! Najprisrčnejša hvala! jeclja profesor. Potem privleče s hodnika pol ducata različnih zavojev jih postavi lepo na polico, opravičujoč se vedno znova za nadležnost, se vtisne v kot, voščl svojemu sopotniku lahko poč ter prične že čez nekaj minut smrčati.

»No, to bo še prijetno!« si misli jezno kurir. »Šest ur tak koncert!« Toda potem odpre svoj ročni kovček, izvleče iz njega časopis ter se kmalu, pogledujoč le tuintam pol nejevoljno, pol radovedno na svojega sosed, uglobi v senzacionalna poročila o pariški nesreči, s katerimi je napolnjen skoro ves list.

Polagoma pa tudi njega utruji enakomerno ropotanje koles. Kako lepo bi bilo prespati takole par ur! Ali naj riskira?

Potem napravi s kazalcem previdno luknjo v časopis ter pogleda skozi. Sosed spi trdno. Njegova redka učeniška brada se pregiblje v enakomernih sunkih semintja.

»Čisto nenevaren človek!« prevdari kurir ter se zlekne na sedežu, položeč roko na kovčkov ročaj.

Ko pogleda deset minut pozneje konduktar zunaj s hodnika med potoma v kupej, vlada v njem tuj mir. Kurir smrči; »profesor« smrči. Pogodila sta sosed. Smejoč se zadovoljno med brke odide dalje.

Pet minut pozneje. »Profesorjevo« smrčanje prestane. Nekaj časa leži še nepremično, posluša. Od zunaj ni nikakega sumljivega glasu. Tedaj odpre oči ter premotri z bliskovito naglico položaj.

Zunaj na hodniku ni nikogar. Previdno se zgrne preko steklenih vrat temna zavesa.

Nobeno radovedno oko ne more več pogledati v kupej.

»Profesor« iztegne roko — in luč na stropu je zastrta; medel mrak napolni ozek prostor.

V naslednjem trenutku se začuje zamirajoč krič in potem zopet podoben borenju.

Potem je zopet vse tiho.

V kotu sloni profesor z zaprtimi očmi, previdno poslušajoč... nepremično...

Potem se nalahno odpro oddelkova vrata. Menečajoč si oči stopi profesor na hodnik, gre dalje ter izgine v toaletnem oddelku.

Še vedno drvi vlak skozi noč. Profesor odpre naglo okence toaletnega oddelka. Dežni plašč zletel ven, plašču slede naočniki in na vse zadnje še kocinaata brada in lasulja.

Mož pogleda nervozno na uro. Potem se skloni skozi okno kolikor daleč mogoče.

V daljini žari skupina luči: Ostende! Naglo seže v žep. Pet sto metrov pred postajo je bilo v dogovoru. Njegove oči bulijo v temino.

Tu... na nastpu tik ob tračnicah se nekaj zasveti. Za trenutek le in potem zopet izgine.

Vlak zdrvi preko onega mesta in skozi okno zleti zapečaten pismo.

— Na kolodvoru sprejmejo prestrašene potnike orožniki z nasajenimi bajoneti. Samo posamezno smejo zapustiti vlak, oditi v stražnico, se legitimirati ter pustiti, da jih preiščejo do golega. Malo predno je zavozil vlak na postajo, je bil našel sprevednik kurirja nezavestnega v njegovem kupeju s kloroformom nepojeno goho pred ust. Njegov kovček je bil odprt.

(Dalje prihodnjic.)

Glavni urednik: Radivoj Rehar.
 Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

Veliko stavbeno podjetje v Jugoslaviji
išče 587 3-3
skladiščnega oskrbnika
Prednost imajo prosilci s prakso.
Ponudbe z zahtevo plače pod „A. B.“ na upravo „Tabora“.

Podpirajte slovenske tvrdke!
Gospodarska komisija za stvarno demobilizacijo
bo prodajala
dne 25. aprila 1922 ob pol 10. uri
automobile

Dražba se vrši v skladišču barake na Friškovcu (cesta na južno železnico) v Ljubljani.
Prodajali se bodo:
1. 45 PS osebni auto „Spa“,
2. 38 PS „ „ „Nesselsdorfer“,
3. 24 PS „ „ „Laurin-Klement“,
4. 35 PS „ „ „Duch“,
5. 22 PS „ „ „Laurin-Klement“,
6. 3-tonski tovorni auto „Blissing“ z železnimi kolesi,
7. 1- „ „ „Adler“ na vzmetih in
8. 5- „ „ priklonni voz.
589 2-1
Vladni komisar:
Dr. Rutar, I. r.

PRVA JUGOSLOVANSKA TOVARNA ZA GUMBE IN KOVINSKE PREDMETE
D. Z. O. Z. SLOVENSKA DISTRIKA
Proizvodi: gumbi iz ročevine in umetnega roga, (znamka „Galalith“), ustniki za smodko, svačico, pipe in fibuke, gumbi iz biserovine (Porlmutter) na perilo. Držaji za palice in dežnike in naravnega roga. Telefon števil. 5. Bančni konto: Obrtna banka, Ljubljana. Poštni ček. račun števil. 7125. 589

Gostilna „Pri lipi“ v Radvanju. Gostilna „Pri treh ribnikih“.
Danes in v ponedeljek ter odslej vsako nedeljo
KONCERT KONCERT.
O praznikih:
vojaške godbe.
Izborna kuhinja! Sortirana vina!
Burgundec, rizling, pekerčan i. t. d.
Götzovo belo in črno pivo!
Vsem cenj. gostom želi vesele praznike gostilničar
A. H. ANDERL. 591 592

Mala oznanila.
Kupim „Vinogradno posestvo“ z dobrimi poslopi od 500-800.000 kron v okolici Maribor. Nepretrpane ponudbe pod „Vinograd“, Maribor, Stritarjeva ul. 5. 587
Pouk za gosli in glasovir da-jem začetnikom. Naslov se iz-ve v upravi „Marburger Zei-tung“. 588
Steklenica za mineralno vo-do, vino in konjak kupuje po najvišjih cenah Havlíček, Ale-ksandrova cesta 43, I. nadstr. Pride ponje tudi na dom. 560
Jotika! Strokovni zdravnik za pljučne bolezni dr. Pečnik ordinira s i jemo torka in pel-ka v St. Jurju ob j. ž. Kupujte tudi njegove tri knjige. Navo-dila, kako do zdravja priti, o-zdraviti. 483

PATRIA COGNAC MEDICINAL ZAGREB
čisti vinski destilat.
Dobiva se povsod. 584

Prodaja se stenski telefon. Na-slov pava uprava. 590
Jos. Martinc
Maribor 625
Galanterijska veletrgovina

Vesele velikonočne praznike
vsem cenjenim gostom, prijateljem in znan-cem želi
Kavarna Frankopan
Kokol

Zahtevajte povsod „TABOR“!

Brivnica Frana Novaka na Aleksandrovi cesti št. 22 se priporoča. 3
Prodaja se hiša z vrtom. Koroška cesta 108. Za lastnika se izve v hiši. 562 2-2
Kdor želi prepisovanje cirilice v latinico, goščo, ter prestav-ljanja raznih spisov in vlog na oblasti v različnih jezikih: francosčini, italijanščini, angl., madj., češkoslov., grščini, polj-sščini, rusščini, turščini, rumunščini, nemščini in ohratno, ta se naj-obra na „Polyglott“ v Ma-riboru Grajski trg 1. Uradna tajnost zajamčena. 530 6-2

KNJIGOVEZNIKA MARIBORSKE TISKARNE D. D.
KI JE NAJMODERNEJSE UREJENA, SE PRIPOROČA CENJENEMU OBČINSTVI, OBLASTVOM IN URADOM. PREVZEMA VSA V KNJIGOVEŠKO STROKO SPADA-JOČA DELA.
IZVRŠBA SOLIDNA! CENE ZMERNE!

Velika zaloga pohištva!
Če se hočeš poročiti in pohištvo si kupiti lek Zelenkinajpoprej v Solsko ulico poglej! Tamkaj spalnice ne-šete, od najboljših kvalitete tam so klubske gar-niture znane preko Drave, Mure, tamkaj so jedilne sobe, tam preproge in po-dobe in še vse, kar kdo želi, 1804 pri Zelenku se dobi

Ernest Zelenka
tapetar in sodno zapri-seženi strokovnjak
Maribor, Solska ul. 5

NASPROTI KAVARNE „CENTRAL“
10. apr.: **OBVESTILO** 10. apr.:
ATELJE
za umetno knjigoveštvo in izdelovanje okvir-jev, združen s trgovino papirja in umetnin se je otvoril
dne 10. aprila ter se priporoča slavnemu občinstvu za vsa v stroko spadajoča dela, kakor tudi svojó veliko izbiro najprimernejših daril lastnega izdelka
MIHO VAHTAR, MARIBOR, Gosposka ulica št. 24.

Stavbeno podjetje Accetto in drugovi
družba z o. z.
MARIBOR :: vogal Frančiškanske in Wildenrainerjeve ulice :: MARIBOR
se priporoča. Cene zmerne, Postrežba točna in solidna. 460

Zaloga čevljev Dragotin Roglič, Koroška cesta 19, Maribor
komisijska zaloga pri Betki Lešnik. Gosposka ulica 14.

POSKUSITE!

Kupiti dobro surovo in žgano kavo, sladkor, vse vrste moka in riža, svinjsko mast, bučno in fino namizno olje, domačo slivovko, rum, fini špirit (vinski cvet), fini konjak, kekse, čokolado, kakao, orehe, bosniške čušplje, sardine, Maggi v steklenicah in kockah, sveče, razna čistila, barve za obleke, vinski kis, kisovo kislino, galico, žveplo, ličeje (rafijo) in vse drugo špeciarijsko in kolonijalno blago, v trgovini

MILOŠ OSET, MARIBOR, ALEKSANDROVA CESTA 45

nasproti glavnega kolodvora.

Telefon št. 15.

Telefon št. 15.

Vesele velikonočne praznike

želi

g. Mihaelu Tavčar v Pohorju

ndano osobje.

Prosim, prepričajte se, da dobite najcenejša

obleke po meri
pri **Domin Fabjančič**

MARIBOR, Jurčičeva ul. 5, I. nadstr.

Zaloga češkega in angleškega blaga. 578 2-1

Carinsko-spedijsko podjetje

Ante Grom

Centrala: Ljubljana. Podružnice: Maribor, Rakek, Jesenice, Bohinj, Bistrica,

priporoča se p. t. interesentom za izvedbo hitrega zacinjenja, reklamacij v carinskih zadevah, informacij v valutnih in deviznih zadevah i. t. d. 577

Podružnica MARIBOR, Slovenska ulica 9.

Najbolji

so pravi ameriški in angleški

Singer šivalni stroji

Singer igle in nadomestni deli.

Singer olje, nit, svila itd.

Lastna mehanična delavnica.

Prodaja na obroke.

Singer šivalni stroji Bourne & Co. Newyork. Centrala za kraljevino SHS, Zagreb, Maruličeva 5.

Podružnice: Maribor, Dravska ulica 10, Zagreb, Karlova, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar, Brod na S., Novi Sad, Ljubljana, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Podgorica, Beograd, Kruševac, Niš, Skoplje, Velen, Bitolj, Kragujevac, Zaječar in Stip.

Zastopstva so v vseh večjih mestih.

Centralgaraža Iv. Völker

Maribor, Kersnikova ulica št. 1

se priporoča 578 2-2

za garažiranje luksuznih in težkih avtomobilov.

Telefon 109

Dežne plašče

klobuke, perilo, čevlje, različno modno in galanterijsko blago v veliki izbiri pri

Jakob Lah, Maribor, Glavni trg št. 2

Solidne cene! 555 10-5

Velika Zagrebška tvornica likera, konjaka i žestokih pića traži dobro uvedenog

putnika

za Sloveniju.

Ponudbe slati na upravo lista pod brojem „586“.

Dolžnost vsakega dobrega gospodarja je, da zavaruje svoje imetje proti požaru in tresku.

Kapital za požar:

Del. glavnica 30.000.000 fr.

Rezerve 52.000.000 frankov.

„L'Union“

francoska zavarovalna delniška družba, ustanovljena leta

1828, v Parizu leta 1829.

Dolžnost vsakega roditelja je da zavaruje svojo družino in otroke na življenje. Police na življenje veljajo kakor kaveja za gg. častnike.

Kapital za življenje:

Del. glavnica 10.000.000 fr.

Rezerve 342.000.000 fr.

Zavaruje: proti požaru in tresku, hiše in ostala poslopja, pohištvo, blago v prodajalnah, skladiščno blago, tovarne, mlina žage itd. Zavarovanje življenja na doživljanje in za slučaj smrti z raznimi kombinacijami in s pravico na dež v čistem dobičku. Deta deklicam in glavica dečkom. — Vsa p. jasnila daje podružnica v Zagrebu, vsa generalna zastopstva vsi mestni zastopniki in potniki.

Iščejo se mestni zastopniki za Štajersko, Koroško in Prekmurje.

Generaino zastopstvo v MARIBORU, Mlinska ulica št. 30. 206

Ne pozabi naročnino!

Leseno pohištvo

Železno pohištvo

Tapeln. pohištvo

Pisarn. pohištvo

Posteljna oprava

Preproge

Zaveso

Blago za pohištvo

Posteljno perje

izvanredne nizke cene

v zalogi pohištva

Karol Preis

Maribor

Gospodstva ulica št. 30

Pirohanova hiša.

Svobodno ogled!

Geniki brezplačno!

Rogaška slatina

je najboljša in najstarejša mineralna voda Slovenije oz. Jugoslavije.

„Tempel“ vrelec: izvrstna okrepčalna ter namizna voda; vzbuja apetit in pospešuje prebavo.

„Styria“ vrelec: najboljša zdravilna voda za kronični želodčni katar, protin, debelost in sladkorne bolezni.

„Donati“ vrelec: najmočnejša zdravilna voda; najuspešnejša za težke črevesne katere, obistne in žolčne bolezni (žolčni kameni).

574 Dobiva se po vseh špeciarijskih trgovinah, gostilnah in lokarnah.

Glavno zastopstvo: F. Zinauer Maribor, Aleksandrova cesta šte. 45.

Zaloga: Spedicija „BALKAN“ Maribor, Aleksandrova cesta šte. 35.

Tehnični oddelek

izdeluje

stabilne akumulatorske baterije in popravila.

Tovarna

Akkumulator

d. z o. z.

v Mariboru.

Pisarna; Marijina ulica šte. 10.

Kovinski oddelek

izdeluje

električne armature in navadne pipe.